

<http://childrenwelfaresm.com/>

Φορέας Υποδοχής: Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών & Πολιτικών Επιστημών

Συνεργαζόμενος Φορέας: Το Χαμόγελο του Παιδιού

Επιστημονική Υπεύθυνη: Δρ. Ειρήνη Λεριού

Δελτίο Τύπου

ΘΕΜΑ: Δημοσίευση πρακτικών της συνάντησης της ερευνήτριας του προγράμματος C.W.-SMILE, Χριστίνα Παρασκευοπούλου, με τη νομικό κα. Ελένη Γεώργαρου, Προέδρο του Δικτύου Αναδόχων Γονέων και Εθελοντών για την Εξωιδρυματική Φροντίδα των Ανήλικων, Δικαίωμα στην Οικογένεια, στα πλαίσια διεξαγωγής Ποιοτικής Έρευνας

Η επιστημονική υπεύθυνη και η ερευνητική ομάδα του “C.W.-SMILE” με τιμή σας παρουσιάζουν τα πρακτικά της συνάντησης της ερευνήτριας του ερευνητικού έργου C.W.-SMILE, Χριστίνας Παρασκευοπούλου με την Νομικό κα. Ελένη Γεώργαρου, Προέδρο του Δικτύου Αναδόχων Γονέων και Εθελοντών για την Εξωιδρυματική Φροντίδα των Ανήλικων, Δικαίωμα στην Οικογένεια, για ζητήματα που άπτονται των διαστάσεων της παιδικής φτώχειας και του θεσμικού πλαισίου της ανάδοχης και της υιοθεσίας. Η ποιοτική έρευνα διεξάγεται στα πλαίσια του ερευνητικού έργου με τίτλο «Η κατανόηση, η μέτρηση και η παρακολούθηση της παιδικής ευημερίας: Ένα σχέδιο δράσης με “Το Χαμόγελο”». Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε στο γραφείο της κας. Γεώργαρου, στη Θεσσαλονίκη, την Τετάρτη 7 Αυγούστου, 12:00 μ.μ..

Η πρώτη ερώτηση της ερευνήτριας αφορούσε τις δράσεις του Δικτύου. Η κα. Γεώργαρου απάντησε ότι είναι ένα σωματείο του οποίου ο κύριος σκοπός είναι να δώσουν διέξοδο σε μια εξωιδρυματική φροντίδα για τα παιδιά. Επιδίδουν μέσω της δράσης του σωματείου να κάνουν μια σειρά διαβημάτων, στο κράτος, στην εκάστοτε κυβέρνηση, στις υπηρεσίες δικαιοσύνης και στις υπηρεσίες της τοπικής αυτοδιοίκησης, περιφέρειες, δήμους κτλ, ώστε να δοθεί η απαραίτητη έμφαση στο θέμα της ανάγκης τα παιδιά να μεγαλώνουν σε οικογένειες και όχι σε ιδρύματα. Εντός αυτού του πλαισίου, οργανώνουν σεμινάρια επιμόρφωσης, στα οποία συμμετέχουν κοινωνικοί λειτουργοί και ψυχολόγοι, οι οποίοι επιθυμούν να επιμορφωθούν για το νέο θεσμικό πλαίσιο (4838/18) της αναδοχής και της υιοθεσίας στην Ελλάδα.

Η επόμενη ερώτηση αφορούσε αν και κατά πόσο η στέγη και οι ομαλές συνθήκες διαβίωσης είναι βασική διάσταση της παιδικής ευημερίας. Η κα. Γεώργαρου απάντησε ότι είναι βασικότερη διάσταση. Τόνισε επίσης ότι όταν μιλάμε για στέγη στις βιολογικές οικογένειες εννοείται η στέγη που θα έχει η

οικογένεια και το παιδιά, ώστε να μπορεί να ζει με κανονικές και ευνοϊκές συνθήκες ανατροφής του. Ωστόσο, στην περίπτωση που αναφερόμαστε σε παιδιά κακοποιημένα, εγκαταλελειμμένα, παραμελημένα παιδιά, θύματα εμπορίας, βίας και τα παιδιά που ζουν σε ιδρύματα, τότε η στέγη παίρνει μια άλλη διάσταση. Σε αυτήν τη δεύτερη περίπτωση, σύμφωνα με την κα. Γεώργαρου, η στέγη αναφέρεται στην οικεία που θα περιλαμβάνει μέσα και μια οικογένεια φροντίδας του παιδιού. Στην περίπτωση, που τα παιδιά διαβιούν σε ιδρύματα, σύμφωνα με τη κα. Γεώργαρου, αυτή η στέγη είναι επίσης σημαντική, ωστόσο δεν είναι η ενδεικνυόμενη μορφή κατοίκησης για ένα παιδί που ανήκει σε αυτήν την κατηγορία.

Με αφορμή το σχόλιο της κας. Γεώργαρου για τα ιδρύματα, η ερευνήτρια ρώτησε αν και κατά πόσο, οι εργαζόμενοι σε αυτά έχουν την κατάλληλη εκπαίδευση για να ανταποκριθούν στα καθήκοντα τους με επιτυχία. Η κα. Γεώργαρου σχολίασε ότι για πάρα πολλά χρόνια, τα ιδρύματα παιδικής προστασίας, είχαν ένα προσωπικό πολύ χαμηλού μορφωτικού επιπέδου και δεξιοτήτων, οι οποίοι δεν είχαν καμία εξειδικευμένη γνώση σε αυτόν τον τομέα. Η ίδια τόνισε ότι αυτό οφειλόταν και στο γεγονός ότι πολλά ιδρύματα δεν είχαν άδειες λειτουργίας, το κράτος δεν έχει θεσπίσει τις προϋποθέσεις ίδρυσης, λειτουργίας και κατάλληλου ενιαίου τρόπου λειτουργίας, δεν προέβλεπε προσωπικό συγκεκριμένων προσόντων και δεξιοτήτων. Στα παραπάνω, προσέθεσε, ότι ούτε το διοικητικό προσωπικό μπορούσε να υποστηρίξει αυτούς του ανθρώπους (φροντιστές παιδιών) για τους ίδιους λόγους. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ότι στο παρελθόν υπήρχε μια τάση να μεταθέτονται σωφρονιστικοί υπάλληλοι, από τις φυλακές, στα ιδρύματα για να κάνουν μια πιο ελαφριά δουλειά. Η ίδια τονίζει ότι οι σωφρονιστικοί υπάλληλοι δεν είναι κακοί άνθρωποι, αλλά οπωσδήποτε δεν έχουν προσληφθεί και εκπαιδευτεί για αυτήν τη δουλειά. Σχολίασε δε, ότι και οι διευθυντές αυτών των ιδρυμάτων δεν είχαν καμία εμπειρία και έμαθαν πάνω στη δουλειά, ή είχαν εμπειρία και πτυχίο σε κάτι εντελώς άσχετο από αυτό που κλήθηκαν να κάνουν. Οπότε, δεν ήταν και σε θέση να διοικήσουν έναν φορέα κοινωνικής πρόνοιας. Διατυπώνει επίσης ότι ακόμα και σήμερα, αρκετές δομές υστερούν σε κατάλληλο προσωπικό, αφού λάβουμε υπ' όψιν, ότι είναι εν πολλοίς άγνωστα ακόμα και στις εποπτεύουσες αρχές, πόσοι άνθρωποι δουλεύουν, τι πτυχία έχουν, τι εμπειρία έχουν, πως αξιολογούνται, αν αξιολογούνται, πως συμπεριφέρονται στα παιδιά, είναι ζητήματα που προσπαθούμε να εισχωρήσουμε σε αυτά για να μπορέσουμε να βγάλουμε ασφαλή συμπεράσματα. Ενώ, τονίζει και το ρόλο της πολιτείας σε αυτήν την προσπάθεια καταγραφής των δεξιοτήτων.

Διαδεχόμενα, η ερευνήτρια ρώτησε αν υπάρχουν ελλείματα σχετικά με τους ελέγχους που γίνονται στα ιδρύματα. Προκύπτει ότι υπάρχουν προβλήματα αναφορικά με τους ελέγχους στις δομές. Ειδικότερα, αναφέρει ότι σύμφωνα με το νόμο 2345/95 προβλέφθηκε αρχικά, ο θεσμός του κοινωνικού συμβούλου στις νομαρχίες, ο οποίος θα ασκούσε την εποπτεία των ιδρυμάτων στα όρια των νομών. Το πρόβλημα ήταν ότι εξέλειπε η ψήφιση της υπουργικής απόφασης εκείνης που θα προέβλεπε τις προϋποθέσεις ίδρυσης και λειτουργίας των δομών κοινωνικής φροντίδας. Το πρόβλημα αυτό εντάθηκε

με τη δημιουργία των περιφερειών, οι οποίες έπρεπε να διορίσουν δυο υπάλληλους (κοινωνικό λειτουργό και ενδεχομένως και ψυχολόγο), ώστε να κάνουν την εποπτεία των ιδρυμάτων. Ωστόσο, ενώ υπήρχε ο 2345/95, ο οποίος προέβλεπε τη διαδικασία αδειοδότησης των δομών αυτών ουδέποτε εκδόθηκε η υπουργική απόφαση, η οποία θα ορίζει τις προϋποθέσεις λειτουργίας, η περιφέρεια έκρινε ότι δεν θα έπρεπε καν να ορίσει κοινωνικούς συμβούλους. Επιπλέον, πρόσθεσε ότι αναφορικά με τα ιδρύματα που λειτουργούν υπό την αιγίδα της Εκκλησίας της Ελλάδος, αμφιβάλλει αν ποτέ έχουν γίνει έλεγχοι σε αυτά τα ιδρύματα. Επίσης, σημείωσε ότι είναι πολύ περιορισμένη η δυνατότητα του κράτους να κάνει παρεμβάσεις στα εκκλησιαστικά ιδρύματα, επομένως δεν υπάρχει η γνώση πως λειτουργούν αυτές οι δομές. Επίσης, τονίζει ότι το κράτος πρέπει να επιβάλλει το πλαίσιο λειτουργίας και να εποπτεύει τους οργανισμούς, σε όλους τους φορείς κοινωνικής προστασίας, γιατί όλοι αυτοί λειτουργούν κατά εκχώρηση του κράτους.

Η επόμενη ερώτηση αφορούσε ότι αν και κατά πόσο υπάρχει περίπτωση να παραβιάζεται η νομοθεσία. Η ίδια τονίζει ότι η *νομοθεσία παραβιάζεται συστηματικά και παραβιάζεται κυρίως από την ίδια την πολιτεία που την έχει θεσπίσει*, καθώς από το 1992 υπάρχει ο νόμος 2082, ο οποίος προβλέπει για τις ανάδοχες οικογένειες. Ειδικότερα, συμπληρώνει ότι ο υπάρχει το προεδρικό διάταγμα 337/93 που επιβάλλει σε όλες τις προνοιακές και ιδρυματικές δομές να απογράψουν τους ανήλικους, όπου και θεσπίστηκε για πρώτη φορά το Εθνικό Συμβούλιο Υιοθεσίας. Το άρθρο 14 του Προεδρικού Διατάγματος 337, υποχρέωνε όλα τα ιδρύματα παιδικής προστασίας να απογράψουν τα παιδιά και να τα εντάξουν σε προγράμματα αποϊδρυματοποίησης μέσω της αναδοχής και της υιοθεσίας. Το συγκεκριμένο Προεδρικό Διάταγμα ίσχυσε μέχρι το 2009, οπότε και βγήκε το νέο Προεδρικό Διάταγμα 86/09. Μέχρι το 2009, όλα τα ιδρύματα ήταν υποχρεωμένα, αφενός να απογράψουν τα παιδιά και αφετέρου να προχωρήσουν σε αποϊδρυματικές πολιτικές. Μέχρι στιγμής δεν φαίνεται να έχουν εφαρμοστεί τα παραπάνω.

Η επόμενη ερώτηση αφορούσε ότι αφού υπάρχει ο νόμος για την καταγραφή, γιατί δεν εφαρμόζεται. Η κα. Γεώργαρου, σχολίασε ότι έπρεπε να έχει ήδη γίνει. Ωστόσο, το νέο Προεδρικό Διάταγμα του 2009 καταργεί το προηγούμενο, χωρίς να επαναλαμβάνει το άρθρο για τις υποχρεώσεις των ιδρυμάτων περί της απογράφης των ιδρυμάτων και των προγραμμάτων αποϊδρυματοποίησης και έρχεται ο τελευταίος νόμος 4538/18 που το ξαναλέει πια ρητά, πρέπει όλοι οι φορείς παιδικής προστασίας, από το Μάιο του 2018, να καταγράψουν τα παιδιά που δέχονται για να δημιουργηθεί το Εθνικό Μητρώο Ανήλικων, το οποίο θα τηρείται από το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης στην Αθήνα, άρα είναι υποχρεωμένα τα ιδρύματα, εντός 3 ημερών, κάθε παιδί που τοποθετείτε να καταγράφεται μαζί με όλα τα στοιχεία του και τα στοιχεία αυτά να μεταφέρονται πλέον ηλεκτρονικά στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης για να γίνει το Ενιαίο Μητρώο Ανήλικων.

Η επόμενη ερώτηση αφορούσε τους λόγους που μόνο ένα μικρό ποσοστό των παιδιών που υπάρχουν σε δομές φιλοξενίας φτάνουν σε ανάδοχη οικογένεια. Ο βασικός λόγος που συμβαίνει αυτό είναι ότι αρκετά ιδρύματα δεν έχουν τη λογική της αποϊδρυματοποίησης. Τόνισε δε, ότι τα τελευταία

χρόνια στο κομμάτι της αναδοχής κινούνται περισσότερο τα δημόσια ιδρύματα, ενώ δεν κινούνται καθόλου τα ιδιωτικά ή με πολύ περιορισμένες ενέργειες. Επεσήμανε, ότι δεν υπάρχει λόγος να συμβαίνει αυτό, γιατί η διαδικασία της ανάδοξης δεν είναι δύσκολη. Υπάρχει συγκεκριμένη μεθοδολογία που μπορεί να εργαλειοποιηθεί σχετικά εύκολα. Αυτό που λείπει είναι η αναγκαία δικτύωση των δικαστικών και των κοινωνικών υπηρεσιών προκειμένου να υλοποιηθεί η αναδοχή σε σύντομο χρονικό διάστημα και να πληρούνται οι όροι ασφαλείας του ανηλίκου. Είναι ιδιαίτερα καλό για ένα παιδί που γεννιέται και εγκαταλείπεται, αντί να παραμείνει στο νοσοκομείο για κάποιου μήνες, μετά να πηγαίνει στο νοσοκομείο και τελικά να καταλήγει σε κάποιο ίδρυμα, να μπορεί να ζήσει σε ανάδοχη οικογένεια, μέχρι να βρεθεί η βιολογική του οικογένεια ή οικογένεια να το υιοθετήσει. Σημειώνει, ότι οι επαγγελματίες του χώρου στηρίζουν τον θεσμό της αναδοχής, ωστόσο, φαίνεται ότι το κράτος δεν τον έχει ως πρώτη προτεραιότητα, η τοπική αυτοδιοίκηση και συνεπώς καθυστερεί για λόγους καθαρά οργανωτικούς ή και πολιτικής βούλησης.

Αναφορικά με την αναδοχή στους ασυνόδευτους ανήλικους, η κα. Γεώργαρου διατύπωσε ότι προβλεπτέ η ανάδοχη ως μέτρο προστασίας αυτών των παιδιών. Ωστόσο, υπάρχουν δυσκολίες καθώς, οι ασυνόδευτοι ανήλικοι συνήθως δεν έχουν χαρτιά, δεν είναι γνωστή η ηλικία τους, είναι παιδιά που δεν μιλάνε τη γλώσσα, συνήθως είναι μεγάλα παιδιά (πάνω από 11- 12 ετών) με πολύ δύσκολα βιώματα. Επομένως, η αναδοχή από ελληνικές οικογένειες έχει μεγάλο κίνδυνο να μην προχωρήσει. Ακόμα και με παιδιά από την Ελλάδα είναι πολύ δύσκολο να γίνει επιτυχημένη αναδοχή αν δεν αντιμετωπιστεί και το τραύμα του παιδιού.

Επίσης, συζητήθηκε το θέμα αναφορικά με το υποστηρικτικό πλαίσιο όταν τα παιδιά ενηλικιωθούν. Εκεί η κα. Γεώργαρου, σημείωσε ότι σύμφωνα με την Έκθεση του Συνηγόρου του Παιδιού, ο μέσος χρόνος αναμονής ενός παιδιού σε δομή φιλοξενίας είναι τα 4 χρόνια. Πρακτικά βέβαια, επειδή όπως είπαμε σε αρκετά ιδιωτικά και δημόσια ιδρύματα δεν εφαρμόζεται ο θεσμός της αναδοχής, καταλαβαίνεται ότι ένα παιδί μπορεί να μπει σε ένα ίδρυμα στα 6 του και να παραμείνει εκεί μέχρι τα 18 του. Η ίδια υποστηρίζει ότι ακόμα και οι υπάλληλοι στις δομές κάνουν το καλύτερο που μπορούν για να λάβει το παιδί εκπαίδευση, το προετοιμάσουν για τα επόμενα στάδια, είναι πολύ δύσκολο να επιτύχουν όλα τα παιδιά προς αυτήν την κατεύθυνση. Ο λόγος είναι, ότι οι δομές είναι συχνά υποστελεχωμένες, επομένως, τα παιδιά μπορεί να μην διαβάζουν ή να αντιμετωπίζουν ζητήματα στιγματοποίησης στα σχολεία που πηγαίνουν, τα οποία συνολικά επιβαρύνουν την κατάσταση των παιδιών και το κίνητρο τους να διαβάσουν και να εκπαιδευτούν. Δηλώνει ότι τα παιδιά θέλουν μια συστηματική παρακολούθηση, αποκλειστική υποστήριξη, την οποία στο ίδρυμα δεν έχουν. Επιπροσθέτως, διατύπωσε, ότι συχνά τα παιδιά που μεγαλώνουν σε ιδρύματα ή δομές δεν αποκτούν πάντα κοινωνικές δεξιότητες, όπως είναι η αγάπη στα ζώα, η βοήθεια στον συνάνθρωπο κτλ. Αυτό συμβαίνει κυρίως, διότι στην καθημερινή πρακτική, υπάρχουν πολλοί λίγοι υπάλληλοι για 30-40 παιδιά, επομένως δεν είναι πάντα εύκολο να ασχολούνται επιτυχώς με όλα τα παιδιά. Αυτό οδηγεί σύμφωνα με

την ίδια, στη δημιουργία κοινωνικά ανάπηρων ατόμων ή και ως ένα βαθμό σε διανοητικά ανάπηρων, υπό την έννοια ότι ο άνθρωπος όταν δεν έχει ερεθίσματα δεν μπορεί να αναπτυχθεί. Ταυτόχρονα, τα παιδιά αυτά σε ψυχολογικό επίπεδο έχουν πολύ χαμηλή αυτοεκτίμηση και αυτοπεποίθηση. Επομένως, κατά την ενηλικίωση τους, τα παιδιά αυτά δεν είναι καθόλου εύκολο να βγουν στην κοινωνία και να ενταχθούν σε αυτή. Υπάρχουν βέβαια πολλές δομές που στηρίζουν τα παιδιά να σπουδάσουν, τα βάζουν σε ελεγχόμενα διαμερίσματα και τελικά καταφέρνουν να σταθούν τα παιδιά στα πόδια τους, αργότερα στο χρόνο. Σε αυτό το πλαίσιο, η ανάδοχη προκρίνεται ως ένα καλύτερο μέτρο, γιατί το παιδί ακόμα και μετά τα 18 έτη δεν θα χάσει το υποστηρικτικό του περιβάλλον με κανέναν τρόπο.

Η συζήτηση επεκτάθηκε στα παιδιά που λιμνάζουν στα νοσοκομεία Παίδων και τους λόγους του φαινομένου. Τα παιδιά παραμένουν στα νοσοκομεία, είτε γιατί εγκαταλείπονται εκεί ως βρέφη, είτε εισέρχονται εκεί για εξετάσεις κατόπιν εισαγγελικής εντολής και παραμένουν μέχρι να βρεθεί κενό σε δομή να τα φιλοξενήσει. Ωστόσο, διατυπώνει ότι είναι απαραίτητο, τα νοσοκομεία να υιοθετήσουν και να εφαρμόσουν άμεσα ένα σύστημα κατευθείαν αναδοχής, αντί να πάει το παιδί σε κάποιο ίδρυμα. Τα παιδιά μένουν στα νοσοκομεία, διότι, οι κοινωνικές υπηρεσίες των νοσοκομείων δεν είναι εκπαιδευμένοι να κάνουν ανάδοχες. Ακόμα και αν είναι εκπαιδευμένοι, δεν έχει στηθεί το Μητρώο Υποψηφίων Ανάδοχων Γονέων, το οποίο προβλέπετε με τον 4535/18.

Η διάρκεια μιας επιτυχημένης αναδοχής μπορεί να είναι από 6-7 μήνες έως ένα χρόνο. Για μια επιτυχημένη αναδοχή είναι σημαντικό αφενός να υπάρχουν ανάδοχοι γονείς, οι οποίοι έχουν εκπαιδευτεί, θέλουν, ξέρουν κτλ. Το άλλο κομμάτι είναι να μπορεί να δέσει το παιδί με την ανάδοχη οικογένεια. Δεν είναι εύκολο ξέρετε ότι όλες οι οικογένειες ταιριάζουν με όλα τα παιδιά. Επομένως ένα εύλογο χρονικό διάστημα 3 μήνες, 6 μήνες σπανιότητα πιο πολύ, οπου υπάρχει μια περίοδος προσαρμογής. Άρα εάν ένα πρόγραμμα λειτουργεί σωστά, αν δηλαδή μια οικογένεια έχει πιστοποιηθεί από την περιφέρεια (μόνο οι περιφέρειες πιστοποιούν την καταλληλότητα των αναδόχων, κανένας άλλος) και ο εισαγγελέας εγκρίνει τη διαδικασία της αναδοχής, δεν χρειάζεται παραπάνω από ένα 6μηνο. Ωστόσο, το σύστημα δεν λειτουργεί σωστά και επομένως υπάρχουν καθυστερήσεις.

Αναφορικά με τις καθυστερήσεις και τις κοινωνικές υπηρεσίες των Δήμων, η κα. Γεώργαρου σημείωσε ότι το προνοιακό σύστημα για να λειτουργήσει χρειάζεται τον εισαγγελέα ανήλικων, την κοινωνική υπηρεσία του Δήμου, την Κοινωνική Υπηρεσία της Περιφέρειας και μερικές φορές τις κοινωνικές υπηρεσίες των νοσηλευτικών ιδρυμάτων, όλοι αυτοί θα έπρεπε να αποτελούν στην πραγματικότητα μια ομάδα εργασίας, άμεσα συνεργαζόμενη, προκειμένου να προχωρήσει το πλάνο για κάθε παιδί.

Το αίτημα θα φτάσει στον εισαγγελέα και η κοινωνική υπηρεσία των δήμων ή κατά εξαίρεση η υπηρεσία επιμελητών ανήλικων (αυτό έχει αλλάξει τον τελευταίο καιρό), κατά ανάθεση του εισαγγελέα θα διεξάγει την κοινωνική έρευνα. Ο εισαγγελέας θα λάβει υπ' όψιν του την κοινωνική έρευνα του ειδικού επαγγελματικά και θα γνωμοδοτήσει για την τύχη του παιδιού. Τι

γίνεται όμως πρακτικά; Οι κοινωνικοί λειτουργοί των δήμων είναι συνήθως ελάχιστοι, υπάρχουν δήμοι, που δεν έχουν καν κοινωνικές υπηρεσίες, έχουν μόνο δημοτικές επιχειρήσεις κοινωφελούς χαρακτήρα. Οπότε συχνά, οι υπάλληλοι δεν προλαβαίνουν να ανταποκριθούν στα αιτήματα του εισαγγελέα για τη διενέργεια κοινωνικής έρευνας. Συνεπώς, μπορεί μια κοινωνική έρευνα να κάνει και 3 και 4 μήνες να διενεργηθεί, ενώ το παιδί σε αυτό το διάστημα θα παραμείνει στο κακοποιητικό περιβάλλον. Ο εισαγγελέας δεν μπορεί να αποφασίσει, εκτός και αν είναι κατεπείγουσα περίπτωση, τότε θα πάρει αμέσως ένα μέτρο να το προστατεύσει, δηλαδή θα το βάλει στο νοσοκομείο. Σε κάθε άλλη περίπτωση θα πρέπει να περιμένει την έκθεση του κοινωνικού λειτουργού, ο οποίος θα πρέπει να είναι ενημερωμένος και εκπαιδευμένος καταλλήλα για να κάνει σωστή κοινωνική έκθεση, για να προτείνει και στον εισαγγελέα μια λύση. Η λύση μπορεί να είναι να πάει το παιδί σε κάποιο ίδρυμα ή αν το σύστημα λειτουργεί κανονικά, η επικοινωνία με τις περιφέρειες και τα νοσοκομεία να μπορεί να υποστηρίξει και την επιλογή της αναδοχής. Σε αυτά, η κα. Γεώργαρου επισημαίνει το υπάρχει νόμος από το 1996 που προβλέπει την ίδρυση των κοινωνικών υπηρεσιών των δικαστηρίων, αλλά κάτι τέτοιο δεν έχει τεθεί σε εφαρμογή ακόμα, ούτε και ο θεσμός των οικογενειακών δικαστηρίων.

Η επόμενη αφορούσε τι ακριβώς συμβαίνει αν βρεθεί που περιφέρεται μόνο του σε μια γειτονιά. Τυπικά θα πρέπει να αναφερθεί στην εισαγγελέα ανήλικων. Ένας ιδιώτης είναι πολύ δύσκολο να βρει το τηλέφωνο του εισαγγελέα και να πάρει τηλέφωνο και στο μεταξύ τι θα γίνει το παιδί. Υπάρχει μια υπηρεσία από Το Χαμόγελο του Παιδιού που μπορεί να πάρει κανείς τηλέφωνο και να αναφέρει το περιστατικό. Είναι αλήθεια ότι Το Χαμόγελο του Παιδιού φροντίζει για αυτό το ζήτημα. Εφόσον το παιδί, μέσω του Χαμόγελου του Παιδιού ή της αστυνομίας περιέλθει στον εισαγγελέα, τότε αυτός διατάσσει την κοινωνική έρευνα και αργότερα αποφασίζεται η τύχη του.

Στην διευκρινιστική ερώτηση της ερευνήτριας εκείνο το συγκεκριμένο βραδύ που θα μείνει το παιδί, η κα. Γεώργαρου πάτησε ότι επειδή η εισαγγελική παρέμβαση είναι αυτόματη και πρέπει το παιδί να πάει στο νοσοκομείο για εξετάσεις, το πιο πιθανό είναι να μείνει εκείνο το βραδύ στο νοσοκομείο. Καταλήγοντας ότι τα νοσοκομεία είναι οι ξενώνες προσωρινής φιλοξενίας των ανήλικων.

Η επόμενη ερώτηση αφορούσε το μοντέλο ενός κατάλληλου μηχανισμού για να διευκολυνθούν συνολικά οι διαδικασίες και να μπορούν τα παιδιά να βρουν στέγη ευκολότερα, ώστε να βελτιωθεί η ευημερία τους. Η κα. Γεώργαρου, διατύπωσε ότι θα πρέπει οι χρηματοδοτήσεις να προσανατολιστούν στην εξωιδρυματική προστασία του παιδιού και όχι σε δομές που ιδρύματοποιούν τα παιδιά. Επιπλέον, τόνισε ότι θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα περιφερειακό συμβούλιο για την αναδοχή και την υιοθεσία. Δηλαδή η περιφέρεια που είναι και αρμόδια για τα μητρώων των ανηλίκων και των υποψηφίων ανάδοχων να έχει ένα συμβούλιο, το οποίο θα απαρτίζεται από τον εισαγγελέα ανήλικων, από εκπροσώπους των δήμων και των ιδρυμάτων που θα χαράζει την πολιτική σε κάθε περιφέρεια. Συνεπώς, θα ήταν πιο εύκολο να συντονιστούν 13 περιφερειακά συμβούλια, πολύ εύκολο να

δικτυωθούν και να δράσουν. Επίσης, να γίνονται συντομότερες διαδικασίες αναφορικά με την εκπαίδευση των υποψήφιων ανάδοχων οικογενειών και να μην καθυστερούν οι διαδικασίες πιστοποίησης τους ως ανάδοχοι. Από τη στιγμή που θα καταρτιστεί μια λίστα πιστοποιημένων και εκπαιδευμένων ανάδοχων, η διαδικασία αυτή θα πρέπει να είναι πολύ σύντομη.

Αργότερα, συζητήθηκε το ζήτημα της επιτροπείας, ή οποία είναι θεσμός του οικογενειακού δικαίου και συνήθως εφαρμόζεται σε παιδιά που έχουν στερηθεί τους γονείς τους από θάνατο, όχι αποκλειστικά όμως. Επιτροπεία σημαίνει ότι ένας τρίτος αναλαμβάνει το σύνολο της γονικής του μεριμνάς, δηλαδή είναι αυτός που έχει όλη την ευθύνη για το παιδί. Εκπροσωπεί το παιδί, φροντίζει για τις υποθέσεις του, το αντιπροσωπεύει σε δικαστικές υποθέσεις του. Είναι δηλαδή και νομικός παραστάτης του παιδιού και ουσιαστικός φροντιστής του παιδιού. Μπορεί κάποιος να είναι επίτροπος του παιδιού και το παιδί να μεγαλώνει σε ανάδοχη οικογένεια ή σε ίδρυμα.

Η επόμενη ερώτηση ήταν διευκρινιστική αναφορικά με το αν είναι απαραίτητο ότι ο επίτροπος του παιδιού να το φιλοξενεί κιόλας. Η κα. Γεώργαρου εξήγησε ότι ο επίτροπος έχει κυρίως νομικό χαρακτήρα. Ειδικότερα, στην περίπτωση που αφαιρεθεί από έναν γονέα το σύνολο της γονικής μέριμνας τότε το δικαστήριο διορίζει επίτροπο και εποπτικό συμβούλιο του επίτροπου. Ο ρόλος του επίτροπου είναι η νομική εκπροσώπηση του παιδιού, ο οποίος αποφασίζει για το κάθε θέμα του παιδιού. Σημείωσε δε, ότι σε αυτή τη νομική *βάση, έχουν γίνει και οι ειδικές επιτροπείες για τους ασυνόδευτους.*

Η επόμενη ερώτηση αφορούσε στο πια παιδιά επωφελούνται περισσότερο και πια λιγότερο από αυτό το πλαίσιο της υιοθεσίας και της αναδοχής. Η κα. Γεώργαρου σημείωσε ότι όσο και αν ακούγεται κυνικό κατά τη διαδικασία της αναδοχής και της υιοθεσίας υπάρχει ένα παζάρι. Τα παιδιά που είναι υγιή, λευκά, μικρά δεν έχουν πρόβλημα να αποκατασταθούν και πάρα πολύ γρήγορα. Στην περίπτωση όμως που το παιδί έχει μια αναπηρία ή μια δυσμορφία, ή ένα πρόβλημα υγείας ή να είναι μεγαλύτερο, ή να προέρχεται από την κοινότητα των Ρομά, τότε δεν υπάρχουν και πολλές ευκαιρίες για αυτό το παιδί. Ακόμα και τα κίνητρα των επιδομάτων για αυτά τα παιδιά (850 ευρώ περίπου) συχνά δεν είναι ικανά για να ωθήσουν κάποιους να γίνουν ανάδοχοι ή θετοί γονείς αυτών. Ωστόσο, σημειώνει ότι, ακόμα και αν υπάρχουν αρχικοί ενδοιασμοί αναφορικά με αυτά τα παιδιά, η κοινωνική εμπειρία έχει αποδείξει ότι αυτοί ξεπερνιούνται μόλις αρχίσουν να αναπτύσσονται αισθήματα. Για αυτό το λόγο, η κα. Γεώργαρου προτείνει τη διαρκή καλλιέργεια στον κόσμο ότι η ανάδοχη είναι ένα έργο που θα δώσει συναισθήματα ικανοποίησης σε αυτόν που συμμετέχει.

Η ερευνήτρια στη συνέχεια ρώτησε αν κατά την περίοδο της κρίσης, το προνοιακό κράτος έχει μειωθεί κατά πολύ και αν υπάρχει και μια ενδυνάμωση της μέριμνας προς τη μεταναστευτική κρίση (για παράδειγμα ασυνόδευτοι ανήλικοι και χρηματοδοτήσεις προστασίας τους. Η κα. Γεώργαρου απάντησε ότι το προνοιακό σύστημα δεν είναι ανεξάρτητο από το οικονομικό προτσές και την οικονομική διαδικασία. Είναι αλήθεια ότι από την στιγμή που προέκυψε το μεταναστευτικό πρόβλημα, η πλειονότητα των

διαθέσιμων πόρων έχουν διοχετευτεί εκεί χωρίς να υπάρχει επαρκής μέριμνα για τις άλλες κοινωνικά ευπαθείς ομάδες. Οπωσδήποτε, το επίδομα κοινωνικής αλληλεγγύης βοηθάει κάποιους αλλά συνολικά η παιδική προστασία είναι πάρα πολλή παραμελημένη. Σημείωσε δε, ότι είναι κρίσιμο να δοθεί και ένα επίδομα αναδοχής, ώστε αυτό να επιτρέψει σε κάποιες όχι τόσο οικονομικά δυνατές οικογένειες να γίνουν ανάδοχοι γονείς (εάν το επιθυμούν) και με αυτόν τον τρόπο να αποφορτιστούν και τα ιδρύματα. Σε αυτό το πλαίσιο, η ίδια συμπλήρωσε ότι η νέα κυβέρνηση ανακοίνωνέ πρόσφατα τα 14 μέτρα για την προστασία της οικογένειας και για την ενίσχυση του δημογραφικού προβλήματος. Εντός αυτού του πλαισίου η ίδια προσθέτει άλλη μια παράμετρο στο δημογραφικό πρόβλημα. Δεν είναι μόνο ζήτημα η αύξηση των γεννήσεων αλλά και η ανατροφή αυτών των παιδιών ώστε να είναι σε θέση να γίνουν ενεργοί πολίτες που θα προσφέρουν στην κοινωνία με τη σειρά τους. Από τη στιγμή, που τα παιδιά που γεννιούνται κάποια μεγαλώνουν σε ιδρύματα ή εγκαταλείπονται ή καταλήγουν σε ψυχιατρικές δομές, αυτό δεν αποτελεί λύση του δημογραφικού.

Η τελευταία ερώτηση της συνέντευξης αναφέρεται στο αν και κατά πόσο επωφελούνται περισσότερο τα παιδιά, όταν αυτά διαμένουν σε περιφέρειες με μεγάλα αστικά κέντρα. Η κα. Γεώργαρου, διατύπωσε ότι σε κάποιες αγροτικές ή ημιαστικές περιοχές να μην υπάρχουν επαρκείς δομές φιλοξενίας, επομένως πολλά παιδιά είναι αναγκασμένα να μετακινούνται σε πόλεις, όπως η Αθήνα ή η Θεσσαλονίκη, προκειμένου να φιλοξενηθούν. Σε αυτήν την περίπτωση, το παιδί αποκόπτεται τελείως από το συγγενικό και φιλικό του περιβάλλον. Οπωσδήποτε, τόνισε, ότι στην περίπτωση της επαρχίας, πολύ πιο δύσκολα καταγγέλλονται περιστατικά κακοποίησης, πολύ πιο δύσκολα φτάνουν στους εισαγγελίες, πολύ πιο δύσκολο είναι για τον εισαγγελέα σε μια μικρή περιοχή να πάρει την απόφαση να αφαιρέσει την επιμέλεια ενός παιδιού.

ΠΑΡΑΘΕΣΗ ΤΗΣ ΑΥΤΟΥΣΙΑΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

1. ΕΡ. Θα θέλατε να μας πείτε μερικά λόγια για τις δράσεις σας;

ΕΓ. Καταρχήν να σας πω ότι είμαστε ένα σωματείο και λεγόμαστε Δίκτυο Αναδόχων Γονέων και Εθελοντών για την εξωιδρυματική προστασία των ανήλικων, ο διακριτικός μας τίτλος είναι Δικαίωμα στην Οικογένεια. Θεωρήσαμε απόλυτα αναγκαίο να διερευνήσουμε ότι ο σκοπός μας έχει να κάνει με την κοινωνική φροντίδα των παιδιών. Όταν λέμε παιδιά, εννοούμε από τη στιγμή που θα γεννηθεί μέχρι την ηλικία των 18 ετών. Στοχεύουμε να δώσουμε διέξοδο μιας εξωιδρυματικής φροντίδας για τα παιδιά, γιατί στην Ελλάδα, όταν μιλάμε για κοινωνική φροντίδα, αυτόματα το μυαλό μας πηγαίνει στα ιδρύματα που λειτουργούν στην Ελλάδα. Αυτό λοιπόν που επιδιώκουμε, είναι να κάνουμε μια σειρά διαβημάτων, στο κράτος, στην εκάστοτε κυβέρνηση, στις υπηρεσίες δικαιοσύνης και στις υπηρεσίες της τοπικής αυτοδιοίκησης, περιφέρειες, δήμους κτλ, ώστε να δώσουν μια έμφαση επιτελούς στο θέμα της ανάγκης τα παιδιά να μεγαλώνουν σε οικογένειες και όχι σε ιδρύματα. Επίσης, οργανώνουμε σεμινάρια επιμόρφωσης επαγγελματιών κοινωνικής εργασίας, πρόσφατα δυο, ένα στην Κομοτηνή και

ένα στη Θεσσαλονίκη. Σε αυτά συμμετέχει κοινωνικοί λειτουργοί και ψυχολόγοι, οι οποίοι θέλησαν να επιμορφωθούν για το νέο θεσμικό πλαίσιο της αναδοχής και της υιοθεσίας στην Ελλάδα. Λέγοντας νέο θεσμικό πλαίσιο, εννοούμε στην πραγματικότητα, το προεδρικό διάταγμα 86/2009 που υφίσταται και το νόμο 4838/18 που ψηφίστηκε τον Μάιο του 2018 και επέφερε κάποιες αλλαγές στη διαδικασία της αναδοχής και της υιοθεσίας. Το πρόγραμμα αυτό χρηματοδοτήθηκε από το Υπουργείο Εσωτερικών, Τομέας Μακεδονίας Θράκης και ήταν ιδιαίτερα αποκαλυπτικό γιατί μας έδειξε ποσό ανάγκη έχει το προνοιακό σύστημα πρώτα πρώτα να επιμορφωθεί για τους θεσμούς αυτούς και στη συνέχεια βέβαια να είναι σε θέση να τους εφαρμόσει.

2. **ΕΡ** Θεωρείται ότι η στέγη και οι ομαλές συνθήκες διαβίωσης είναι βασική διάσταση της παιδικής ευημερίας;

ΕΓ. Είναι βασικότερη διάσταση, βεβαίως όταν μιλάμε για στέγη, ας μου επιτραπεί η έκφραση, στις κανονικές οικογένειες, εννοούμε τη στέγη που θα έχει η οικογένεια και το παιδιά, ώστε να μπορεί να ζει με κανονικές και ευνοϊκές συνθήκες ανατροφής του. Στην περίπτωση όμως που μιλάμε για την ειδική κατηγορία των παιδιών, δηλαδή, κακοποιημένα, εγκαταλελειμμένα, παραμελημένα παιδιά, θύματα εμπορίας, βίας και τα παιδιά που ζουν σε ιδρύματα, τότε η στέγη παίρνει μια άλλη διάσταση. Δεν μιλούμε τότε μόνο για στέγη, αλλά για κατοικία, για οικογενειακή στέγη, για μια οικεία που θα περιλαμβάνει μέσα και μια οικογένεια φροντίδας του παιδιού. Βεβαίως, κάποιος θα μπορούσε να πει, ότι στα παιδιά αυτά προσφέρουν στέγη και τα ιδρύματα, βεβαίως προσφέρουν στέγη και τα ιδρύματα. Μάλιστα υπάρχουν ιδρύματα διάφορων κατηγοριών, είναι τα ιδρύματα που προσφέρουν ομαδική διαβίωση (θα λέγαμε ότι είναι η πλέον ακατάλληλη μορφή ανατροφής των παιδιών, όπου ένας αριθμός παιδιών 15-30 διαβιώνουν κάτω από την ίδια στέγη και διαβιώνουν σε κοινούς κοιτώνες κτλ), υπάρχει και η κατηγορία των ιδρυμάτων που προσφέρει κατοικία στα παιδιά ανά μικρές κατοικίες, όπου διαβιώνουν 5-8 παιδιά με έναν εργαζόμενο. Αυτή είναι μεν η στέγη, δεν είναι όμως η ενδεικνυόμενη μορφή κατοίκησης για ένα παιδί που ανήκει σε αυτήν την κατηγορία. Άρα, θα λέγαμε, ότι στην περίπτωση που εξετάζουμε, η στέγη θα πρέπει να πηγαίνει μαζί με το περιεχόμενο της, δηλαδή με οικογένεια που θα φροντίζει ένα παιδί που έχει στερηθεί τη δική του οικογένεια.

3. **ΕΡ** Θα ήθελα να μου πείτε για τους εργαζομένους σε αυτές τις στέγες, χρειάζεται να έχουν συγκεκριμένη εκπαίδευση. Οι άνθρωποι που εργάζονται στις δομές φιλοξενίας έχουν την κατάλληλη εκπαίδευση για να ανταποκριθούν στα καθήκοντα τους με επιτυχία;

ΕΓ. Για πάρα πολλά χρόνια, το έχει διατυπώσει και η κα. Γιαννάκου αν θυμάμαι καλά, διοικήτρια στον Άγιο Δημήτριο, Θεσσαλονίκης τα ιδρύματα παιδικής προστασίας, είχαν ένα προσωπικό πολύ χαμηλού, ας πούμε, μορφωτικού επιπέδου και δεξιοτήτων. Συνήθως, ήταν άνθρωποι που είχαν απόλυτη ανάγκη από δουλειά, δεν είχαν κατάλληλη μόρφωση, βεβαίως δεν είχαν καμία εκπαίδευση. Ήταν αυτοί που σήμερα ονομάζουμε φροντιστές των παιδιών και θα λέγαμε ότι κάθε άλλο πάρα κατάλληλοι ήταν για να κάνουν αυτήν τη δουλειά. Δεν το λέω μόνο από την πλευρά της παρεχόμενης φροντίδας στα παιδιά, αλλά και από την πλευρά των ιδίων των εργαζομένων.

Όταν δεν μπορείς να χειριστείς το αντικείμενο της δουλείας σου, νομίζω ότι είναι πάρα πολύ δύσκολο να ζήσεις μέσα σε αυτό. Βέβαια, αυτό οφειλόταν και στο γεγονός ότι πολλά ιδρύματα δεν είχαν άδειες λειτουργίας, το κράτος δεν έχει θεσπίσει τις προϋποθέσεις ίδρυσης, λειτουργίας και κατάλληλου ενιαίου τρόπου λειτουργίας, δεν προέβλεπε προσωπικό συγκεκριμένων προσόντων και δεξιοτήτων. Αν θέλετε τη γνώμη μου, αυτό το προσωπικό προερχόταν μέσα από κάποιες διαδικασίες ρουσφετολογικών σχέσεων, το διοικητικό συμβούλιο προσλάμβανε όποιον ήθελε, χωρίς δημόσιες προκηρύξεις κτλ. Πάρα πολλά ιδρύματα, πριν μια δεκαετία, δεν είχαν στοιχειωδώς κοινωνικό λειτουργό, ψυχολόγο, δηλαδή εξειδικευμένο προσωπικό, το οποίο θα έπρεπε να υπάρχει είτε μέσα στο ίδρυμα, είτε έξω από αυτό. Κατά τη γνώμη μου, κάποιο προσωπικό πρέπει να είναι έξω από το ίδρυμα, αν θεωρήσουμε ότι το ίδρυμα είναι το σπίτι των παιδιών, δεν μπορεί μέσα σε αυτό να υπάρχει ψυχίατρος ή ψυχολόγος. Θα πρέπει αυτό με κάποιον τρόπο να είναι διαχειρίσιμο. Δεν υπήρχε λοιπόν, το εξειδικευμένο προσωπικό, οι οποίοι θα αναλάμβαναν να επιλύσουν συγκεκριμένα προβλήματα αυτών των παιδιών και επίσης, να υποστηρίζουν το προσωπικό φροντίδας, το διοικητικό προσωπικό. Πολύ σημαντικός είναι ο ρόλος του διευθυντή, συνήθως αυτοί οι άνθρωποι ή δεν είχαν καμία εμπειρία και έμαθαν πάνω στη δουλειά, ή είχαν εμπειρία και πτυχίο σε κάτι εντελώς άσχετο από αυτό που κλήθηκαν να κάνουν. Οπότε, δεν ήταν και σε θέση να διοικήσουν έναν φορέα κοινωνικής πρόνοιας. Ο φορέας κοινωνικής πρόνοιας θέλει ειδική γνώση και ειδική εκπαίδευση και δεξιοότητα, οπότε θα λέγαμε ότι ακόμα και σήμερα, υστερούν οι δομές αυτές σε κατάλληλο προσωπικό, αφού λάβουμε υπ' όψιν, ότι είναι εν πολλοίς άγνωστα ακόμα και στις εποπτεύουσες αρχές, πόσοι άνθρωποι δουλεύουν, τι πτυχία έχουν, τι εμπειρία έχουν, πως αξιολογούνται, αν αξιολογούνται, πως συμπεριφέρονται στα παιδιά, είναι ζητήματα που προσπαθούμε να εισχωρήσουμε σε αυτά για να μπορέσουμε να βγάλουμε τα συμπεράσματα μας. Επομένως, έχουμε θέμα με το προσωπικό των ιδρυμάτων και πρέπει να το δει η πολιτεία, η οποία έχει και την ευθύνη της εποπτείας των φορέων παιδικής προστασίας.

4. **ΕΡ** Σε μερικές συνεντεύξεις που πήραμε στο παρελθόν, ασκείται μια κριτική αναφορικά με την έλλειψη ελέγχων σε ιδρύματα και δομές. Τι θα μπορούσατε να μας πείτε σε σχέση με αυτό; Ισχύει ότι υπάρχει έλλειμα ελέγχου στις δομές;

ΕΓ. Υπάρχει σοβαρότατο έλλειμα ελέγχου στις δομές. Να σας πω ότι σύμφωνα με το νόμο 2345/95 προβλέφθηκε αρχικά, ο θεσμός του κοινωνικού συμβούλου στις νομαρχίες. Δηλαδή, κάθε νομαρχία όφειλε να ορίσει έναν κοινωνικό λειτουργό, ο οποίος θα ασκούσε το ρόλο της εποπτείας του κάθε ιδρύματος, στα όρια του νομού. Αυτό ας πούμε ότι γινόταν, εκείνο όμως που εμπόδιζε στην πραγματικότητα να γίνει μια σωστή εποπτεία, η οποία δεν γινόταν κατά κανέναν τρόπο, ήταν το γεγονός ότι εξέλειπε η ψήφιση της υπουργικής απόφασης εκείνης που θα προέβλεπε τις προϋποθέσεις ίδρυσης και λειτουργίας των δομών κοινωνικής φροντίδας. Όταν ένας εποπτικός οργανισμός δεν έχει τα κριτήρια εκείνα που πρέπει να ελέγξει αν τηρούνται, ώστε να θεωρήσει ότι ένας φορέας λειτουργεί σωστά ή λάθος, είναι προφανές ότι θα λειτουργήσει με έναν υποκείμενο και επιφανειακό τρόπο. Έχουμε

λοιπόν το εξής, το οποίο στην πορεία εξελίχθηκε και με τις περιφέρειες, μετά τον Καποδίστρια και τον Καλλικράτη, αν θυμάμαι καλά, πρέπει κάθε περιφερειακή ενότητα να ορίζει με απόφαση του διευθυντή, δυο υπάλληλους της περιφέρειας με την ιδιότητα του κοινωνικού λειτουργού ενδεχομένως και την ιδιότητα του ψυχολόγου, ώστε να κάνουν την εποπτεία των ιδρυμάτων. Αν με ρωτάτε αν αυτό γίνεται, πρόσφατα διαπίστωσα, ότι μόλις πέρυσι μια περιφέρεια της Ελλάδας δεν είχε ορίσει καν κοινωνικούς συμβούλους, διότι ο 2345/95 (επαναλαμβάνω τη χρόνια για να καταλάβετε ποσό πίσω στο χρόνο πάει αυτό) προέβλεπε τη διαδικασία αδειοδότησης των δομών αυτών και επειδή ουδέποτε εκδόθηκε η υπουργική απόφαση, η οποία θα ορίζει τις προϋποθέσεις λειτουργίας, η περιφέρεια έκρινε ότι δεν θα έπρεπε καν να ορίσει κοινωνικούς συμβούλους. Έτσι μια ολόκληρη περιφέρεια, νομίζω είναι η περιφέρεια Κρήτης, δεν είχε ορίσει κοινωνικούς συμβούλους και κανένα ίδρυμα δεν ελεγχόταν από την περιφέρεια για τον τρόπο που προσφέρει υπηρεσίες στα παιδιά. Εδώ θέλω να κάνω μια επισήμανση γιατί είναι ένα σκοτεινό σημείο, αν μου επιτρέπετε την έκφραση. Ιδρύματα λειτουργούν κάτω από την εποπτεία του Υπουργείου Υγείας παλιά, σήμερα Εργασίας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, ιδρύματα λειτουργούν κάτω από την εποπτεία του Υπουργείου Δικαιοσύνης, δηλαδή εταιρείες προστασίας ανήλικων ανήκουν στο Υπουργείο Δικαιοσύνης. Για να κάνουμε και μια σύνδεση με την προηγούμενη ερώτηση, σε κάποιες από αυτές τις δομές, όπου μπορεί να φιλοξενούνται παιδιά 3-4 ετών, εργάζονται σωφρονιστικοί υπάλληλοι, έχουν αποσπάσει υπάλληλους από τις φυλακές, για να κάνουν μια πιο ελαφριά δουλειά και τους έχουν παραχωρήσει στις εταιρείες προστασίας ανήλικων να είναι το φροντιστικό προσωπικό των παιδιών. Λοιπόν, δεν χρειάζεται να το σχολιάσω αυτό, καταλαβαίνει κανείς όταν θα το ακούσει, δεν λέω ότι οι σωφρονιστικοί υπάλληλοι είναι κακοί άνθρωποι, αλλά οπωσδήποτε δεν έχουν προσληφθεί και εκπαιδευτεί για αυτήν τη δουλειά. Υπάρχουν επίσης ιδρύματα, τα οποία τα λειτουργεί η Εκκλησία της Ελλάδος, ή οι ενορίες, όπου εκεί θα έλεγα ότι υπάρχει το μεγάλο ταμπού, ειλικρινά δεν γνωρίζω, αν ποτέ κάποιος από την υπηρεσία εποπτείας έχει μπει στα ιδρύματα της εκκλησίας. Μπορεί και έχει μπει. Γνωρίζω επίσης, ότι είναι πολύ περιορισμένη η δυνατότητα του κράτους να κάνει παρεμβάσεις στα εκκλησιαστικά ιδρύματα. Δεν ξέρουμε καθόλου πως λειτουργούν αυτές οι δομές, αν θέλετε έχουμε εμπειρικά κάποιες εντυπώσεις. Δεν θα λέγαμε βέβαια ότι τιμούν τον κοινωνικό μας πολιτισμό, γιατί είναι πολύ σημαντικό να ξέρουμε ότι η προστασία της παιδικής ηλικίας, συνταγματικά υπάγεται στο κράτος. Το κράτος οφείλει να κάνει τα πάντα για την προστασία της παιδικής ηλικίας και αυτό προβλέπεται βεβαίως και από τη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Παιδιών του ΟΗΕ. Συνεπώς, η ευθύνη για το πως μεγαλώνουν αυτά τα παιδιά που έχουν την ατυχία να χάσουν τη φυσική τους οικογένεια, για οποιοδήποτε λόγο, ανήκει στο κράτος. Δεν υπάρχει καμία δικαιολογία, να μην επιβάλλει το κράτος σε όλους τους φορείς κοινωνικής προστασίας, γιατί όλοι αυτοί λειτουργούν κατά εκχώρηση του κράτους. Επειδή, η πολιτεία δεν μπορεί να λειτουργήσει για παράδειγμα 500 ιδρύματα στην Ελλάδα, αυτό το έχει κάνει ο ιδιωτικός τομέας, δηλαδή σωματεία, ιδρύματα, αστικές μη κερδοσκοπικές κτλ. Μέχρι εδώ το δεχόμαστε,

όμως με ποιον τρόπο θα αναφέρονται αυτά τα παιδιά, θα το εποπτεύει και θα το επιβάλλει η πολιτεία. Δεν μπορεί, για παράδειγμα να υπάρχει ίδρυμα που έχουν εσωτερικούς κανονισμούς λειτουργίας και ιδρυτικά διατάγματα από το 1974 ή καταστατικά από το 1922 ή εσωτερικούς κανονισμούς από το 1968 και να θεωρηθεί το κράτος ότι αυτά τα παιδιά μεγαλώνουν σωστά. Κατά τη γνώμη μας είναι εγκληματική παράλειψη, υπάρχει απόλυτη ασυδοσία, χωρίς βεβαίως να είμαστε σε θέση να αποδώσουμε κατηγορίες σε συγκεκριμένα ιδρύματα, γιατί ακριβώς δεν ξέρουμε τι γίνεται. Αυτό πρέπει να μείνει. Δεν ξέρουμε τι γίνεται στα ιδρύματα.

5. **ΕΡ** Στην ομιλία σας είχατε αναφέρει ότι παραβιάζεται η νομοθεσία σε αρκετές περιπτώσεις. Μπορείτε να μας εξηγήσετε λίγο παραπάνω για αυτό το ζήτημα;

ΕΓ. Η νομοθεσία παραβιάζεται συστηματικά και παραβιάζεται κυρίως από την ίδια την πολιτεία που την έχει θεσπίσει, καθώς από το 1992 υπάρχει ο νόμος 2082, ο οποίος προβλέπει για τις ανάδοχες οικογένειες. Από το 1993 υπάρχει το προεδρικό διάταγμα 337/93 που επιβάλλει σε όλες τις προνοιακές και ιδρυματικές δομές να απογράψουν τους ανήλικους. Δεν είναι κάτι που θεσπίστηκε πρόσφατα, όπως άφησε να εννοηθεί η προηγούμενη κυβέρνηση, αυτό υπάρχει από το 1993, όταν επίσης έγινε για πρώτη φορά το Εθνικό Συμβούλιο Υιοθεσίας, που έπρεπε να οργανώσει όλον αυτόν τον τομέα, όπως υπήρχε το άρθρο 14 του Προεδρικού Διατάγματος 337, που υποχρέωνε όλα τα ιδρύματα παιδικής προστασίας να απογράψουν τους ανήλικους και ανήκαν στο Υπουργείο Υγείας αλλά και σε άλλα Υπουργεία, να απογράψουν τα παιδιά και να τα εντάξουν σε προγράμματα αποϊδρυματοποίησης μέσω της αναδοχής και της υιοθεσίας. Πρέπει να σας πω ότι αυτό το Προεδρικό Διάταγμα ίσχυσε μέχρι το 2009, οπότε και βγήκε το νέο Προεδρικό Διάταγμα 86/09. Μέχρι το 2009, όλα τα ιδρύματα ήταν υποχρεωμένα, αφενός να απογράψουν τα παιδιά, να ξέρουμε επιτέλους πόσα παιδιά υπάρχουν σε ιδρύματα, αφετέρου να προχωρήσουν σε αποϊδρυματικές πολιτικές. Δεν το έκανε κανείς!

6. **ΕΡ** Φαίνεται από τη μέχρι τώρα έρευνα, ότι αυτό είναι ένα κενό. Δεν υπάρχει δηλαδή καταγραφή των παιδιών. Από τη στιγμή που υπάρχει αυτός ο νόμος από το 1993 για ποιο λόγο δεν εφαρμόζεται;

ΕΓ. Αυτό ήθελα να σας πω. Ότι έπρεπε να έχει ήδη γίνει. Το 2009 έρχεται το νέο Προεδρικό Διάταγμα οπότε καταργεί το προηγούμενο, χωρίς να επαναλαμβάνει το άρθρο για τις υποχρεώσεις των ιδρυμάτων περί της απογράφης των ιδρυμάτων και των προγραμμάτων αποϊδρυματοποίησης και έρχεται ο τελευταίος νόμος 4538/18 που το ξαναλέει πια ρητά, πρέπει όλοι οι φορείς παιδικής προστασίας, από το Μάιο του 2018, να καταγράψουν τα παιδιά που δέχονται για να δημιουργηθεί το Εθνικό Μητρώο Ανήλικων, το οποίο θα τηρείται από το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης στην Αθήνα, άρα είναι υποχρεωμένα τα ιδρύματα, εντός 3 ημερών, αν θυμάμαι καλά, κάθε παιδί που τοποθετείται να καταγράφεται μαζί με όλα τα στοιχεία του και τα στοιχεία αυτά να μεταφέρονται πλέον ηλεκτρονικά στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης για να γίνει το Ενιαίο Μητρώο Ανήλικων, για να ξέρει αυτή η χώρα επιτέλους πόσα παιδιά έχει στα ιδρύματα. Εδώ, θέλω να πω ότι όταν παρουσιάστηκε το θέμα αυτό (αυτός ο νόμος θέσπισε και τη

δημιουργία ηλεκτρονικής πλατφόρμας, το οποίο είναι ευνόητο, ζούμε στο 2019) μας είπε η κα. Φωτίου τότε, ότι παρακαλέσαμε και τα εκκλησιαστικά ιδρύματα να συμμετέχουν σε αυτό, όσοι ήμασταν από κάτω καταλάβαμε ότι δεν υποχρέωνε τα εκκλησιαστικά ιδρύματα να συμμετέχουν σε αυτή τη διαδικασία. Δεν το καταλάβαμε, τι θα πει παρακαλέσαμε; Θα έπρεπε να γίνει μια συνεργασία με την εκκλησία και να ήταν υποχρεωτικό, εφόσον η πολιτεία τα αναθέτει, καθώς κανένα παιδί δεν μπαίνει σε ίδρυμα χωρίς τη διάταξη του εισαγγελέα. Συνεπώς, δεν έχει δικαίωμα καμία εκκλησία και κανένας ιδιώτης να κρατάει παιδιά στα κρυφά και να μην τα εισαγάγει στο ενιαίο μητρώο ανήλικων όπως πρέπει. Προβλέπεται συνεπώς αυτό και ας ελπίσουμε ότι θα γίνει.

7. ΕΡ Έχετε σχολιάσει στο παρελθόν ότι μόνο το 5% των παιδιών που υπάρχουν σε δομές φιλοξενίας φτάνουν σε ανάδοχη οικογένεια. Γιατί συμβαίνει αυτό; Υπάρχουν γραφειοκρατικά κενά; κακή διαχείριση;

ΕΓ. Και τα στατιστικά στοιχεία που δίνονται, ενέχουν κάποιο βαθμό αυθαιρεσίας. Έκανε κάποιες καταγραφές ο συνήγορος του παιδιού στην Έκθεση που είχε συντάξει το 2012. Πράγματι ένας πολύς μικρός αριθμός παιδιών καταλήγει σε αναδοχή. Σίγουρα, αμέσως μετά από την απομάκρυνση από το φυσικό οικογενειακό περιβάλλον, το 99% των παιδιών καταλήγει σε ιδρύματα. Αν τα ιδρύματα αυτά έχουν τη λογική της αποϊδρυματοποίησης, τότε κάποια παιδιά μέσα από τα ιδρύματα θα οδηγηθούν σε ανάδοχη οικογένεια. Μάλιστα, πρέπει να πούμε ότι τα τελευταία χρόνια, προς τιμήν τους, στο κομμάτι της αναδοχής κινούνται περισσότερο τα δημόσια ιδρύματα, ενώ δεν κινούνται καθόλου τα ιδιωτικά ή με πολύ περιορισμένες ενέργειες. Η διαδικασία της αναδοχής δεν είναι καθόλου δύσκολη, αν μπει σε μια σειρά. Υπάρχει μια μεθοδολογία που προβλέπετε νομοθετικά, αν εργαλειοποιηθούν κάποιες μέθοδοι ώστε η αναδοχή να γίνεται με ασφάλεια κυρίως για το παιδί, εκείνο που λείπει όμως, είναι όλη η αναγκαία δικτύωση των δικαστικών και των κοινωνικών υπηρεσιών προκειμένου να υλοποιηθεί η αναδοχή σε σύντομο χρονικό διάστημα και να πληρούνται οι όροι ασφαλείας του ανήλικου. Δεν είναι τόσο η γραφειοκρατία, που έχει να κάνει με αυτό το κομμάτι, όσο η νοοτροπία. Η νοοτροπία κυρίως των διοικούντων, δηλαδή εδώ είναι μια ευκαιρία να πούμε, ότι ενώ οι υπάλληλοι των κοινωνικών υπηρεσιών έχουν καταλάβει απολύτως πόση σημασία έχει για ένα παιδί, ειδικά για βρέφος, να οδηγείται σε οικογένεια και να μην μπαίνει καθόλου σε ίδρυμα, οι ανώτεροι υπάλληλοι, δεν έχουν καταλάβει αυτήν την αναγκαιότητα. Μάλιστα ελαφρά την καρδιά το θεωρούν και σαν κάτι το φυσιολογικό. Να γεννιέται ένα παιδί, να μένει 3-6 μήνες στο νοσοκομείο, μετά να πηγαίνει στο βρεφοκομείο, να μένει και άλλα δυο χρόνια και μετά ενδεχομένως να υιοθετηθεί ή στα παιδιά που έχουν κάποιο πρόβλημα υγείας ή κάποιο άλλο θέμα να καταλήξουν σε ιδρύματα. Ενώ λοιπόν βλέπουμε, ότι όλοι οι εργαζόμενοι σε αυτόν τον τομέα στηρίζουμε αυτόν τον θεσμό, δεν τον έχει ως πρώτη προτεραιότητα το κράτος, η τοπική αυτοδιοίκηση και συνεπώς καθυστερεί για λόγους καθαρά οργανωτικούς ή και πολιτικής βούλησης.

8. ΕΡ Το κομμάτι της αναδοχής και της υιοθεσίας σε σχέση με τους ασυνόδευτους προς λειτουργεί;

ΕΓ. Καταρχήν προέβλεπε σαν μέτρο προστασίας των ασυνόδευτων ανήλικων η αναδοχή. Η αναδοχή πρέπει να πούμε ότι αφορά κάθε παιδί που βρίσκεται στο ελληνικό έδαφος. Από εκεί και πέρα, η διαδικασία που θα ακολουθηθεί έχει να κάνει βέβαια με την ιθαγένεια του παιδιού που ξέρουν τα δικαστήρια τη διαδικασία που πρέπει να εφαρμόσουν. Με τους ασυνόδευτους ανήλικους όμως παρόλο που υπάρχει η ΜΕΤΑδραση που προσπάθησε αυτόν τον θεσμό να τον προαγάγει, έχουν άλλες δυσκολίες. Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι συνήθως δεν έχουν χαρτιά, δεν είναι γνωστή η ηλικία τους, είναι παιδιά που δεν μιλάνε τη γλώσσα, συνήθως είναι μεγάλα παιδιά (πάνω από 11- 12 ετών) με πολύ δύσκολα βιώματα. Επομένως, η αναδοχή από ελληνικές οικογένειες έχει μεγάλο κίνδυνο να μην προχωρήσει. Ακόμα και με παιδιά από την Ελλάδα, ένα παιδάκι που έχει κακοποιηθεί είναι πολύ δύσκολο να γίνει επιτυχημένη αναδοχή αν δεν αντιμετωπιστεί και το τραύμα του παιδιού. Αυτό έχει να κάνει με το πως στηρίζουμε την οικογένεια και το παιδί, ώστε να ενταχθεί μέσα σε αυτήν την οικογένεια και να οδηγηθεί σωστά η αναδοχή μέχρι το τέλος της, αν θεωρήσουμε, ότι υπάρχει ένα τέλος σε αυτήν την σχέση. Οπότε, καταλαβαίνεται ποσό πιο δύσκολο είναι για αυτά τα παιδιά που έρχονται από πόλεμο, από τρομακτικές συνθήκες φτώχειας, εκμετάλλευσης, είναι απροσδιόριστης ηλικίας κατά κανόνα είναι και αγόρια, ποσό δυσκολία έχει αυτό για μια οικογένεια που δεν είναι και εκπαιδευμένη να το κάνει, να αναλάβει τη φροντίδα τη φροντίδα αυτών των παιδιών. Έχουμε πληροφορίες από εργαζομένους σε δομές ασυνόδευτων ανήλικων, ότι συνήθως αναδοχή μέσα σε σπίτια, ονομάζουν αυτό που θελοντικά προσφέρει μια οικογένεια, να φιλοξενήσει ένα παιδί ασυνόδευτο για κάποιο χρονικό διάστημα μέχρι να επανενωθεί με την οικογένεια του ή να επιστρέψει στη χώρα του ή να βρεθεί κάποια λύση. Αυτό δεν θα λέγαμε ότι είναι αναδοχή, είναι μια παροχή στέγης, είναι πάρα πολύ σημαντικό, άλλα είναι διαφορετικό από αυτό που ο νόμος και ο αστικός κώδικας ορίζει ως αναδοχή.

9. **ΕΡ** Αρκετές δομές έχουν κανονισμό να φιλοξενήσουν ένα παιδί μέχρι τα 18 έτη του. Εικάζω, ότι όσο και να βοηθήσει μια δομή ένα παιδί να σπουδάσει, να βρει μια δουλειά κτλ, θα είναι αρκετά δύσκολο μετά αυτό το παιδί να συντηρηθεί μόνο του. Το υποστηρικτικό πλαίσιο μετά τα 18 υπάρχει; Ποια είναι η γνώμη σας ή η εμπειρία σας;

ΕΓ. Σύμφωνα με την Έκθεση του Συνηγόρου του Παιδιού, πρέπει να πούμε ότι ο μέσος χρόνος αναμονής ενός παιδιού σε δομή φιλοξενίας είναι τα 4 χρόνια. Πρακτικά βέβαια, επειδή όπως είπαμε σε αρκετά ιδιωτικά και δημόσια ιδρύματα δεν εφαρμόζεται ο θεσμός της αναδοχής, καταλαβαίνεται ότι ένα παιδί μπορεί να μπει σε ένα ίδρυμα στα 6 του χρόνια (μέχρι τα έξι τα παιδιά μένουν στα βρεφοκομεία, υπάρχουν κάτι τραγικές περιπτώσεις παιδιών που γίνονται μπαλάκια. Δηλαδή ένα παιδί που είναι 4-5 ετών δεν είναι ούτε για βρεφοκομείο ούτε για ίδρυμα.) μπορεί να μείνει μέχρι τα 18. Δεν είναι λίγες αυτές οι περιπτώσεις. Δεν είναι απλό. Ακόμα και αν βοηθήσεις ένα παιδί να πάει σχολείο, ακόμα και αν του κάνεις μαθήματα ενισχυτικής διδασκαλίας, ακόμα και να κάνεις ότι πιστεύεις ότι είναι σωστό για ένα παιδί, αυτό το παιδί δεν μεγαλώνει φυσιολογικά. Ένα παιδί για να υποστηριχθεί εκπαιδευτικά

χρειάζεται πολλές φορές μια αποκλειστικότητα, μια ιδιαίτερη προσοχή κάποιος να ασχοληθεί ατομικά με αυτό το παιδί και για αρκετές ώρες.

Έχουμε πάρα πολλά περιστατικά παιδιών και πρέπει εδώ να πούμε, δεν έχουμε στατιστικά στοιχεία από την εμπειρία μου σας το λέω, ότι οι επιδόσεις των παιδιών των ιδρυμάτων είναι πολύ χαμηλές. Είναι φυσιολογικό, όταν ξέρουμε η μέση ελληνική οικογένεια τι χρήματα ζοδεύει σε φροντιστήρια και σε ενισχυτική διδασκαλία. Αυτά τα παιδιά λοιπόν, μπορεί να γυρίσουν από το σχολείο, να πετάξουν σε μια γωνιά την τσάντα και να μην την ανοίξει κανείς αυτήν την τσάντα. Ακόμα όμως και αν την ανοίξει, να ξέρετε ότι αν τα παιδιά μπουν σε ένα ίδρυμα στα 8-9 τους χρόνια, δεν έχουν φοιτήσει καθόλου στις προηγούμενες τάξεις. Έχεις δηλαδή ένα παιδί 9 ετών, το οποίο έχει μαθησιακές ανάγκες πρώτης δημοτικού. Αυτά τα παιδιά ποιος θα τα βοηθήσει, συνήθως τα ιδρύματα χρησιμοποιούν εθελοντές που αναλαμβάνουν να βοηθήσουν (άλλα ένας εθελοντής για κάθε παιδί δεν είναι δυνατόν να βρεθεί, επίσης θα πάει μια φορά, δυο φορές στο ίδρυμα). Τα παιδιά θέλουν μια συστηματική παρακολούθηση, αποκλειστική υποστήριξη, την οποία στο ίδρυμα δεν έχουν. Ένας δεύτερος παράγοντας για την εκπαιδευτική ανεπάρκεια είναι ο στιγματισμός. Είναι πολύ δύσκολο για τα παιδιά των ιδρυμάτων να πηγαίνουν στο σχολείο της γειτονιάς και να τα λένε όλοι...αα αυτό το παιδί είναι από εκεί. Μην έχουμε αυταπάτες ότι η ελληνική κοινωνία δεν είναι ρατσιστική. Ξέρουμε όλοι ότι τα παιδιά είναι σκληρά, αυτά τα πράγματα συζητούνται, τα παιδιά στοχοποιούνται, είναι πάρα πολύ εύκολο 5 παιδιά από ένα ίδρυμα σε ένα σχολείο να ξέρουν όλοι ότι είναι παιδιά ιδρύματος. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα αυτά τα παιδιά να κλείνονται στον εαυτό τους, να ξέρουν ότι οι άλλοι δεν έχουν προσδοκίες από αυτά και άρα είναι και η αυτοεκπληρούμενη προφητεία αυτά τα παιδιά να μην προσπαθούν.

Καταρχήν δεν κατανοούν τον λόγο που πρέπει να ασχοληθούν με την εκπαίδευση. Να μην ξεχνάμε και τον ψυχολογικό παράγοντα. Ξέρετε τη απελπισία υπάρχει σε αυτά τα παιδιά, αφενός γιατί αισθάνονται διαφορετικά, φανταστείτε πως αισθάνονται αυτά τα παιδιά στις γιορτές του σχολείου, ή στη γιορτή της μητέρας, όταν όλα τα παιδιά θα πρέπει να γράψουν για τη μάνα τους και τα παιδιά των ιδρυμάτων το πολύ πολύ να φαντασιωθούν μια μητέρα ή να έχουν ως πρότυπο μια εργαζομένη του ιδρύματος.

Αυτό είναι ένα θέμα που η εκπαίδευση θα πρέπει να το λάβει υπ' όψιν της. Συνεπώς, η εκπαιδευτική διαδικασία είναι απολύτως ανεπαρκής, ελάχιστα παιδιά τα καταφέρνουν. Βέβαια, εμείς βλέπουμε κάποια παιδιά που πετυχαίνουν και το ίδρυμα τα βγάζει στην τηλεόραση και καμαρώνει για αυτά. Όμως για ένα τέτοιο παιδί, υπάρχουν και 100 παιδιά που σχεδόν δεν τελειώνουν το σχολείο.

Ένα άλλο θέμα που τα παιδιά δεν αποκτούν στα ιδρύματα είναι οι κοινωνικές δεξιότητες. Το παιδί που μεγαλώνει στην οικογένεια και παρακολουθεί τον γονιό του, ξέρει τι θα πει να πάω *super market*, να έχω λογαριασμούς στο σπίτι, να κάνουμε οικονομία, μπορεί να μάθει τι σημαίνει προστατεύω το περιβάλλον, αγαπώ τα ζώα, διαβάζω ένα βιβλίο τον ελεύθερο χρόνο, βοηθώ τον παππού και τη γιαγιά όταν με έχει ανάγκη. Αυτά τα πράγματα ένα παιδί που μεγαλώνει σε ένα ίδρυμα, δεν έχει τη δυνατότητα να

τα μάθει. Είναι φυσιολογικό ένα παιδί να μεγαλώνει χωρίς να ξέρει τι σημαίνει οικογένεια; Όταν υπάρχουν 3 εργαζόμενοι και 30 παιδιά, ποτέ θα βρει χρόνο ο εργαζόμενος να πάει να μιλήσει σε ένα παιδί; Πολύ δε περισσότερο να το κάνει μια αγκαλιά. Έχει σκεφτεί ποτέ κανείς τι σημαίνει να κοιμάται ένα παιδί με αλλά 6, να έχει εφιάλτες και αν ποτέ κάποιος θα βρεθεί να το παρηγορήσει; Έχει σκεφτεί κανείς ότι τα βράδια στα ιδρύματα μπορεί να γίνουν κακοποιήσεις και ο ένας φροντιστής να μην προλάβει να πάει από δωμάτιο σε δωμάτιο και να μην πάρει χαμπάρι τι γίνεται;

Συνεπώς, ένα παιδί σε οποιοδήποτε ίδρυμα, δεν ξεχωρίζω καθόλου τα ιδρύματα που μεγαλώνουν τα παιδιά μέσα στα σπιτάκια με τη λεγομένη μητέρα, πάλι ομαδική φροντίδα είναι, πάλι η γυναίκα που τα φροντίζει είναι υπάλληλος, αυτή η γυναίκα θα πάρει 100 μέρες άδεια, αυτά τα παιδιά θα έχουν άλλον φροντιστή και πάλι στη γιορτή του σχολείου, θα πάει ο υπάλληλος αν προλάβει να πάει και αυτός. Έχουμε παιδιά «ανάπηρα κοινωνικά» «ανάπηρα διανοητικά» ως ένα βαθμό. Δηλαδή τα παιδιά υστερούν στην πνευματική τους ανάπτυξη και αυτό έχει διαπιστωθεί από έρευνες. Αν θέλετε αυτή η υστέρηση οφείλεται σε περιβαλλοντικούς παράγοντες, το λένε οι ειδικοί επιστήμονες. Γιατί ένας άνθρωπος όταν δεν έχει ερεθίσματα δεν μπορεί να αναπτυχθεί. Δεν συζητώ για τα βρέφη, όπου υπάρχουν πραγματικά υστερήσεις νοητικές. Επομένως, χωρίς ερεθίσματα, ο άνθρωπος ούτε δεξιότητες αποκτά ούτε εκπαιδευτικά εφόδια, ούτε χειραφετείται και πολύ περισσότερο έχει πολύ χαμηλή αυτοεκτίμηση και αυτοπεποίθηση. Στα 18 του λοιπόν αυτός ο άνθρωπος δεν είναι καθόλου εύκολο να βγει στην κοινωνία και να ενταχθεί σε αυτή. Ναι, πολλές δομές τα παιδιά τα στηρίζουν και μετά τα 18 έτη, όταν σπουδάζουν ή όταν πάνε στον στρατό. Τα προβλήματα ακολουθούν το παιδί. Τι να σας πω; Οι εμπειρίες μας δεν είναι καλές. Υπάρχουν παιδιά που στέκονται στα ποδιά τους, αλλά αρκετά χρόνια μετά και αφού κάνουν λάθη, υποστούν ταλαιπωρίες, πολεμήσουν το κενό που νιώθουν μέσα τους. Λένε πολλές φορές τα ιδρύματα, ότι εμείς στηρίζουμε τα παιδιά μας και μετά την ενηλικίωση, πολλά από αυτά, βάζουν χρήματα σε τραπεζικούς λογαριασμούς για την ενηλικίωση του παιδιού. Ερχόμαστε εμείς σαν αντίλογος και λέμε, δηλαδή όταν ένα παιδί σε ηλικία 20 χρονών όταν σε χρειαστεί για οποιονδήποτε λόγο, ποιον θα έρθει να βρει; Τον υπάλληλο που έχει αλλάξει 10 φορές, το διευθυντή, τον παιδαγωγό που θα έχει πάει σε άλλη υπηρεσία. Αυτά είναι αστειότητες. Ένας άνθρωπος χρειάζεται να νιώθει ότι ο άνθρωπος στον οποίο θα απευθυνθεί τον νιώθει σαν δικό του άνθρωπο. Γι' αυτό εμείς λέμε, η αναδοχή και η υιοθεσία δεν είναι μόνο για το ανήλικο παιδί, αλλά είναι και η προετοιμασία ή αν θέλετε η θεραπεία του τραύματος του παιδιού, αλλά και η στήριξη για όλη του τη ζωή. Γι' αυτό παλεύουμε κυρίως.

10. **ΕΡ** Από την έρευνα που έχουμε κάνει, φαίνεται ότι υπάρχουν αρκετά παιδιά στα νοσοκομεία Παίδων για κάποιους λόγους. Θέλω λίγο να πείτε γιατί τα παιδιά λιμνάζουν εκεί, ποσό εύκολο είναι να περάσουν σε δομή φιλοξενίας ή αν συμβαίνει να μπαίνουν κατευθείαν σε πρόγραμμα αναδοχής / υιοθεσίας κατευθείαν από το νοσοκομείο.

ΕΓ. Από δημοσιεύματα θα σας πω, γιατί στοιχεία συγκεκριμένα δεν υπάρχουν. Ξέρουμε ότι παιδιά εγκαταλείπονται στα νοσοκομεία για διάφορους λόγους

(κοινωνικούς ή υγείας). Αυτά τα παιδιά παραμένουν στα μαιευτικά τμήματα, μερικές φορές και για αρκετό καιρό δηλαδή μπορεί να μείνουν και ένα βμηνο. Αυτά είναι παιδιά που εισάγονται στα νοσοκομεία για εξετάσεις για κοινωνικούς λόγους μετά δεν υπάρχει δομή να τα φιλοξενήσει και μένουν στα νοσοκομεία. Αλλά και τα βρέφη που εγκαταλείπονται, είναι αδιανόητο να παραμένουν στα νοσοκομεία πάνω από 1 μήνα. Γιατί δεν είναι μόνο ότι παραμένουν, είναι ότι αυτά τα παιδιά μένουν στην κούνια ακίνητα. Αυτά τα παιδιά μόνο οι φυσικοθεραπεύτριες και καμία νοσηλεύτρια τα παίρνει μια αγκαλιά. Τα ταΐζουν με το κεφαλάκι τους στο πλάι και τα παιδιά παθαίνουν αγκύλωση τρώγοντας σε αυτήν τη στάση. Είναι συγκλονιστικά και αυτά που μας λένε κάποιοι υπάλληλοι νοσοκομείων, ότι ένα παιδί 6 μηνών μπορεί να μην έχει δει ποτέ το φως του ήλιου, να είναι μέσα στη βρεφοδόχο και να μην έχει βγει ποτέ από το νοσοκομείο και να έχει πάντα μια λάμπα πάνω από το κεφάλι του. Δεν είναι υπερβολές αυτά που λένε, είναι απολύτως αληθινά και τα έχουν καταθέσει και κοινωνικές υπηρεσίες. Είναι αδιανόητο αυτό, και συμβαίνει διότι το νοσοκομείο περιμένει να αδειάσει θέση σε βρεφοκομείο, ώστε να μεταφερθεί το παιδί εκεί. Εμείς λέμε, μα γιατί; Υπάρχουν νοσοκομεία, νομίζω, ο κος. Βεζυράκης είναι διοικητής εκεί (ο κος Βεζυράκης είναι πλέον Διοικητής του Κέντρου Προστασίας του Παιδιού Αττικής – «Η ΜΗΤΕΡΑ») που έκανε μια κίνηση τα παιδιά να δίνονται σε αναδοχή απευθείας από το νοσοκομείο. Εκεί βέβαια μπαίνουν αλλά ζητήματα, ετοιμότητας, εκπαίδευσης, διαφάνειας. Το σωστό όμως είναι τα παιδιά είναι να δίνονται για αναδοχή, από τη στιγμή που διαπιστώνεται η εγκατάλειψη και μάλιστα αν θέλετε όχι με δικαστική απόφαση. Αν είναι ένα παιδάκι που γεννιέται πρέπει να βγει από το νοσοκομείο σε 10 μέρες και δεν το παραλάβει η οικογένεια, πρέπει οπωσδήποτε να δίδεται σε ανάδοχη οικογένεια, αν βρεθεί η φυσική οικογένεια και τα προβλήματα μπορούν να διευθετηθούν μετά θα πάει στη φυσική του οικογένεια.

Τα παιδιά μένουν στα νοσοκομεία, διότι, οι κοινωνικές υπηρεσίες των νοσοκομείων δεν είναι εκπαιδευμένοι να κάνουν ανάδοχες. Ακόμα και αν είναι εκπαιδευμένοι, δεν έχει στηθεί το Μητρώο Υποψηφίων Ανάδοχων Γονέων, το οποίο προβλέπετε με τον 4535/18, δεν έχει τελειώσει ακόμα. Ενώ θα ήταν πολύ απλό, η κάθε περιφέρεια να βγάλει μια ανακοίνωση να καλέσει ενδιαφερομένους αναδόχους να κάνει όλη τη διαδικασία που ο νόμος προβλέπει και να έχει στο μητρώο της όλους τους υποψήφιους αναδόχους γονείς, μια λίστα ανθρώπων και τι παιδί μπορεί να φροντίζουν (έφηβο, βρέφος κτλ). Θα μπορούσαν τα νοσοκομεία να καλούν απευθείας τις περιφέρειες και σε συνεργασία με τις εισαγγελικές αρχές το παιδί να φεύγει κατευθείαν σε ανάδοχη οικογένεια. Ας το πάρει μετά, η φυσική του οικογένεια, αν υπάρχει. Δεν καταλαβαίνουμε γιατί αυτό συνεχίζεται έως σήμερα. Μάλιστα, αντιμετωπίζει και μια αντίδραση από τα βρεφοκομεία, τα οποία θεωρούν ότι αυτοί είναι οι ηγέτες στο χώρο της παιδικής φροντίδας και ότι πρέπει τα παιδιά να περάσουν από τα βρεφοκομεία. Όχι τα παιδιά δεν πρέπει να περάσουν από τα βρεφοκομεία. Τα βρεφοκομεία πρέπει να συνεργαστούν με τα νοσοκομεία, ακόμα να τα στηρίζουν προτείνοντας τους ανάδοχες οικογένειες, προκειμένου το παιδί να μην μπει καθόλου στο βρεφοκομείο και να πάει κατευθείαν στην ανάδοχη οικογένεια.

11. **ΕΡ** Ποσό καιρό χρειάζεται να περιμένει, αν μπορείτε να το πείτε αυτό, κάποιιο παιδί σε στέγη φιλοξενίας ώστε να υιοθετηθεί ή να δοθεί σε αναδόχους;

ΕΓ. Μπορεί να είναι από 6-7 μήνες έως ένα χρόνο. Για μια επιτυχημένη αναδοχή είναι σημαντικό αφενός να υπάρχουν ανάδοχοι γονείς, οι οποίοι έχουν εκπαιδευτεί, θέλουν, ξέρουν κτλ. Το άλλο κομμάτι είναι να μπορεί να δέσει το παιδί με την ανάδοχη οικογένεια. Δεν είναι εύκολο ξέρετε ότι όλες οι οικογένειες ταιριάζουν με όλα τα παιδιά. Επομένως ένα εύλογο χρονικό διάστημα 3 μήνες, 6 μήνες σπανιότητα πιο πολύ, οπου υπάρχει μια περίοδος προσαρμογής. Τι λέμε περίοδο προσαρμογής; Το παιδί θα βγαίνει σιγά σιγά εκτός ιδρύματος, μετά θα πηγαίνει για σαββατοκύριακα στο σπίτι τους σε αυτήν την περίοδο θα φανεί αν η οικογένεια μπορεί να φροντίσει αυτό το παιδί και αν το παιδί αισθάνεται καλά σε αυτήν την οικογένεια. Άρα εάν ένα πρόγραμμα λειτουργεί σωστά, αν δηλαδή μια οικογένεια έχει πιστοποιηθεί από την περιφέρεια (μόνο οι περιφέρειες πιστοποιούν την καταλληλότητα των αναδόχων, κανένας άλλος) και ο εισαγγελέας εγκρίνει τη διαδικασία της αναδοχής, δεν χρειάζεται παραπάνω από ένα δμηνο, εκτός αν είναι πολύ δύσκολη περίπτωση του παιδιού. Παιδιά που έχουν υποστεί κακοποίηση, δεν είναι πολύ εύκολο να τοποθετηθούν σε οικογένεια, θέλουν και μια ειδική θεραπευτική προσέγγιση. Όπως υπάρχουν και παιδιά που ενδεχομένως δεν μπορούν ποτέ να πάνε σε οικογένεια, συνήθως μεγαλύτερα παιδιά, και παιδιά πολύ τραυματισμένα. Ωστόσο, ένα σύστημα που θα λειτουργούσε όπως έπρεπε, μέσα σε 6 μήνες, αν όχι αμέσως, το παιδί μπορεί να πάει σε οικογένεια.

12. **ΕΡ** Ο ρόλος του εισαγγελέα είναι απαραίτητος και είναι το κλειδί για όλες αυτές τις διαδικασίες καθώς αποφασίζει στην ουσία την τύχη ενός παιδιού. Σε κάποιες περιπτώσεις έχει προκύψει ότι υπάρχει ένα έλλειμα επικοινωνίας μεταξύ των κοινωνικών υπηρεσιών των δήμων και του εισαγγελέα. Αυτό ισχύει όντως;

ΕΓ. Βεβαίως ισχύει, είναι ένα πρόβλημα. αν θεωρήσουμε ότι το προνοιακό σύστημα για να λειτουργήσει χρειάζεται τον εισαγγελέα ανήλικων, την κοινωνική υπηρεσία του Δήμου, την Κοινωνική Υπηρεσία της Περιφέρειας και μερικές φορές τις κοινωνικές υπηρεσίες των νοσηλευτικών ιδρυμάτων, όλοι αυτοί θα έπρεπε να αποτελούν στην πραγματικότητα μια ομάδα εργασίας, άμεσα συνεργαζόμενη, προκειμένου να προχωρήσει το πλάνο για κάθε παιδί.

Ο εισαγγελέας ανήλικων πράγματι, είναι ο εκπρόσωπος της πολιτείας και είναι ο πρώτος στο οποίο φτάνουν τα αιτήματα για τα παιδιά που χρειάζονται φροντίδα. Αποφασίζει για το τι θα γίνει με αυτό το παιδί, δηλαδή αν αφαιρεθεί η επιμέλεια από τη φυσική του οικογένεια. Ωστόσο, ο εισαγγελέας δεν είναι μονός του, δεν είναι ο απολυτός κυρίαρχος αυτού του παιχνιδιού, είναι ένα επίπεδο σύστημα ο εισαγγελέας με την κοινωνική υπηρεσία. Το αίτημα θα φτάσει στον εισαγγελέα και η κοινωνική υπηρεσία των δήμων ή κατά εξαίρεση η υπηρεσία επιμελητών ανήλικων (αυτό έχει αλλάξει τον τελευταίο καιρό), κατά ανάθεση του εισαγγελέα θα διεξάγει την κοινωνική έρευνα. Ο εισαγγελέας θα λάβει υπ' όψιν του την κοινωνική έρευνα του ειδικού επαγγελματία και θα γνωμοδοτήσει για την τύχη του παιδιού. Τι γίνεται όμως πρακτικά; Οι κοινωνικοί λειτουργοί των δήμων είναι συνήθως

ελάχιστοι, υπάρχουν δήμοι, που δεν έχουν καν κοινωνικές υπηρεσίες, έχουν μόνο δημοτικές επιχειρήσεις κοινωφελούς χαρακτήρα ή έχουν το λεγόμενο πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι». Μέχρι πρότινος, οι κοινωνικοί λειτουργοί του «Βοήθεια στο Σπίτι» αρνούσαν να διεξάγουν κοινωνικές εκθέσεις για παιδιά, διότι θεωρούσαν ότι δεν ήταν στα πλαίσια των υποχρεώσεων τους. Ας πούμε όμως και την καλή περίπτωση που οι Δήμοι έχουν κοινωνικές υπηρεσίες. Στοιβάζονται, οι εισαγγελικές παραγγελίες στα γραφεία των κοινωνικών λειτουργών, διότι οι δήμοι έχουν ελάχιστο προσωπικό στις κοινωνικές υπηρεσίες και πρέπει αυτοί οι άνθρωποι να ασχοληθούν με όλα τα κοινωνικά προγράμματα του Δήμου. Επομένως, πόσος χρόνος να μείνει σε μια κοινωνική υπηρεσία να διεξάγει τις εντολές για κοινωνική έρευνα του εισαγγελέα, ειδικά στις μεγάλες πόλεις. Συνεπώς, μπορεί μια κοινωνική έρευνα να κάνει και 3 και 4 μήνες να διενεργηθεί. Λάβετε υπόψιν σας, ότι αυτό το διάστημα το παιδί θα παραμείνει στο κακοποιητικό περιβάλλον. Αν ο εισαγγελέας είναι σε εγρήγορση, θα πει όχι αυτό δεν γίνεται, θα βρει μια άλλη λύση. Θα αναθέσει σε έναν κοινωνικό λειτουργό από τους επιμελητές ανήλικων των δικαστηρίων ή θα ζητήσει από την περιφέρεια που αν θέλουν το κάνουν, δεν είναι μέσα στις αρμοδιότητες τους. Έτσι κάποια στιγμή θα πάρει την έκθεση. Ο εισαγγελέας δεν μπορεί να αποφασίσει, εκτός και αν είναι κατεπείγουσα περίπτωση, τότε θα πάρει αμέσως ένα μέτρο να το προστατεύσει, δηλαδή θα το βάλει στο νοσοκομείο. Σε κάθε άλλη περίπτωση θα πρέπει να περιμένει την έκθεση του κοινωνικού λειτουργού, ο οποίος θα πρέπει να είναι ενημερωμένος και εκπαιδευμένος καταλλήλα για να κάνει σωστή κοινωνική έκθεση, για να προτείνει και στον εισαγγελέα μια λύση. Που θα πάει αυτό το παιδί άμα φύγει από το σπίτι του; ποσό ασφαλές είναι να πάει; Έτσι λοιπόν, εισαγγελέας και δημοτική κοινωνική υπηρεσία, είναι αυτοί που αποφασίζουν για την πορεία της ζωής ενός παιδιού. Εδώ πρέπει να μπαίνει και η περιφέρεια. Να επικοινωνεί η κοινωνική υπηρεσία του δήμου με την περιφέρεια ώστε να τους υποδείξουν μια ανάδοχη οικογένεια, την οποία θα προτείνουν στον εισαγγελέα το παιδί να πάει στην ανάδοχη οικογένεια και όχι στο ίδρυμα. Δεν γίνεται αυτό.

Ξέρετε, οι εισαγγελείς παραβάανε, βέβαια παλαιότερα έπαιρναν οι ίδιοι τηλέφωνο στα ιδρύματα, τώρα το κάνουν οι δήμοι, για μια θέση σε ίδρυμα για να σώσουν ένα παιδί από ένα κακοποιητικό περιβάλλον. Μερικές φορές έχει τύχει εισαγγελέας να λέει...αν είναι και το ίδρυμα χάλια, είναι σωστό να απομακρύνω το παιδί από την κακοποιητική οικογένεια (αλλά παρολ' αυτά οικογένεια του) και να το βάλω σε ένα κακοποιητικό ίδρυμα. Είναι πολύ δύσκολο και λεπτό θέμα. Συνεπώς, ναι, οι εισαγγελείς είναι αυτοί που καθορίζουν το μέλλον ενός παιδιού αλλά είναι πάρα πολλή σημαντική η λειτουργία των κοινωνικών υπηρεσιών.

Εδώ, πρέπει να πούμε ότι από το 1996 προβλέφθηκε η ίδρυση των κοινωνικών υπηρεσιών των δικαστηρίων, δηλαδή σε κάθε πρωτοδικείο να υπάρχει κοινωνική υπηρεσία, η οποία θα πλαισιώνει τον εισαγγελέα. Δυστυχώς έχουν περάσει τόσα χρόνια και ακόμα κοινωνικές υπηρεσίες δεν έχουν γίνει στα δικαστήρια. Αυτό είναι πάρα πολύ δύσκολο, δηλαδή βάζει φραγμό στην παιδική προστασία. Αναγκάζεται και ο εισαγγελέας να

απευθύνεται στον δήμο, που ο δήμος έχει και 1000 αλλά πράγματα να κάνει και έτσι το σύστημα παιδικής προστασίας δεν λειτουργεί σωστά.

Με τον ίδιο νόμο προβλέφθηκε και η λειτουργία των οικογενειακών δικαστηρίων, τα οποία επίσης δεν έγιναν, η Κύπρος ας πούμε έχει οικογενειακά δικαστήρια, η Ελλάδα δεν έχει. Έχει μόνο τα οικογενειακά τμήματα των ειδικών δικαστηρίων, οπού υποτίθεται έχουν μια σχέση με το αντικείμενο, αλλά δεν είναι οικογενειακά δικαστήρια να είναι αποκλειστικά αρμόδια για χειρισμό υποθέσεων οικογένειας και παιδιού. Είναι ένα έλλειμα που η σημερινή κυβέρνηση θα πρέπει να το δει και να το ρυθμίσει. Ας ελπίσουμε ότι θα γίνει κάτι.

13. **ΕΡ** Υπάρχει ένα παιδί εγκαταλελειμμένο. Ας πούμε μπορεί να βρεθεί να κοιμάται σε ένα παγκάκι ή να περιφέρεται σε μια γειτονιά. Εκεί ποια είναι η διαδικασία. Πάλι, θα πρέπει να παρέμβει ο εισαγγελέας; Θα πάει η αστυνομία και θα βάλει το παιδί στο κρατητήριο;

ΕΓ. Τυπικά θα πρέπει να αναφερθεί στην εισαγγελέα ανήλικων. Ένας ιδιώτης είναι πολύ δύσκολο να βρει το τηλέφωνο του εισαγγελέα και να πάρει τηλέφωνο και στο μεταξύ τι θα γίνει το παιδί. Υπάρχει μια υπηρεσία από Το Χαμόγελο του Παιδιού που μπορεί να πάρει κανείς τηλέφωνο και να αναφέρει το περιστατικό. Είναι αλήθεια ότι Το Χαμόγελο του Παιδιού φροντίζει για αυτό το ζήτημα. Βέβαια δεν σημαίνει ότι επειδή έχει την υπηρεσία θα πάρει και το παιδί. Θα πάει εκεί που βρίσκεται το παιδί Το Χαμόγελο του Παιδιού ή η αστυνομία (το πιο εύκολο για τον πολίτη είναι να καλέσει την αστυνομία), η οποία θα πάρει τον εισαγγελέα. Πάλι πρέπει να βρεθεί ένας τρόπος αυτό το παιδί να φιλοξενηθεί, μέχρι να διαλευκανθεί το θέμα. Βέβαια, είναι πάρα πολύ σημαντικό οι πολίτες να μην προσπερνούν ένα παιδί όταν το βρίσκουν σε μια δύσκολη κατάσταση. Εδώ θα ανοίξω μια παρένθεση, έχει γεμίσει η πόλη με παιδιά των φαναριών, με παιδιά που επαιτούν, με ανθρώπους ξαπλωμένους στο δρόμο και έχουν και ένα παιδί. Εδώ ξέρουμε από την αστυνομία ότι αυτοί έχουν αλλοδαπή ιθαγένεια, οπότε δεν γίνεται και τίποτα. Ωστόσο, εμείς ως πολίτες, οφείλουμε να ειδοποιούμε την αστυνομία ή την εισαγγελία. Τις κοινωνικές υπηρεσίες και να τις ειδοποιήσουμε δεν θα μας πουν τίποτα. Εφόσον το παιδί, μέσω του Χαμόγελου του Παιδιού ή της αστυνομίας περιέλθει στον εισαγγελέα, τότε αυτός διατάσσει την κοινωνική έρευνα.

14. **ΕΡ** Το βράδυ εκείνης της ημέρας που θα μείνει το παιδί; Το παίρνει η αστυνομία και το πάει σε «προστατευτική φύλαξη» στο κρατητήριο και μπορεί να μείνει εκεί για μέρες;

ΕΓ. Αυτό που λέτε είναι ένα δράμα, και είναι ένα δράμα από τα τελείως σκοτεινά και αφανή. Μπορεί να το πάρει κανένας αστυνομικός στο σπίτι του, να το βάλουν στο κρατητήριο και να φροντίσουν οι αστυνομικοί να του εξασφαλίσουν «καλές συνθήκες διαβίωσης» για να το προστατεύσουν, μπορεί να παρακαλέσει ο εισαγγελέας και να το δεχθούν επειγόντως σε ένα ίδρυμα. Πολλές φορές δε δέχονται τα ιδρύματα γιατί δεν έχουν θέσεις. Θα σας έλεγα ότι μάλλον αντιμετωπίζεται εκ των ενόντων. Αλλά πριν γίνει αυτό, το παιδί πάει στο νοσοκομείο για εξετάσεις, άρα τα νοσοκομεία είναι οι ξενώνες προσωρινής φιλοξενίας των ανήλικων.

15. **ΕΡ** Ποιος θα ήταν κατά τη γνώμη σας ο κατάλληλος μηχανισμός για να διευκολυνθούν συνολικά οι διαδικασίες και να μπορούν τα παιδιά να βρουν στέγη ευκολότερα, ώστε να βελτιωθεί η ευημερία τους;

ΕΓ. Παραλείψαμε τον οικονομικό παράγοντα. Έχει αποδειχθεί, από τις εκθέσεις του Συνηγόρου του Πολίτη, ότι ένα παιδί για να μεγαλώσει σε ανάδοχη οικογένεια μπορεί να κοστίζει 300-350 ευρώ το μήνα, ενώ σε ένα ίδρυμα να κοστίζει 1300 ευρώ το μήνα. Αυτή η παράμετρος δεν είναι αμελητέα. Δηλαδή χρειάζεται να διατεθούν πόροι για ένα παιδί που δεν μεγαλώνει καλά και στοιχίζει αν όχι στο κράτος, γιατί τα ιδιωτικά ιδρύματα παίρνουν χρηματοδότηση από κάποια funds χρηματοδοτικούς φορείς, μεγάλα ιδρύματα. Τα οποία δεν σας κρύβω, γιατί οι χρηματοδότες επιλέγουν να χρηματοδοτήσουν ιδρύματα που παραβιάζουν το νόμο, που δεν αποϊδρυματοποιούν τα παιδιά, που παίρνουν χρήματα για να χρίσουν νέες ιδρυματικές δομές και δεν δίνουν χρήματα προκειμένου να βοηθήσουν στους θεσμούς αποϊδρυματοποίησης. Αυτά ξέρετε είναι μεγάλοι χρηματοδοτικοί φορείς ακόμα και η Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία θα έπρεπε να επιβάλλει να χρηματοδοτεί τέτοια προγράμματα. Δεν επιτρέπετε τα χρήματα να πηγαίνουν σε λειτουργικά έξοδα και να μην πηγαίνουν στα ίδια τα παιδιά. Αυτό είναι μια παράμετρος που πρέπει να ερευνηθεί.

Από εκεί και πέρα εμείς έχουμε εκπονήσει ένα σχέδιο, ένα μεθοδολογικό εργαλείο για το πως μπορεί να υλοποιηθεί ο θεσμός της αναδοχής. Το Εθνικό Συμβούλιο Αναδοχής και Υιοθεσίας είναι ένα άχρηστο όργανο, το οποίο έκαναν. Δεν μπορεί να συνδράμει σε τίποτα. Αντίθετα, θα ήταν πολύ χρήσιμο, ένα περιφερειακό συμβούλιο για την αναδοχή και την υιοθεσία. Δηλαδή η περιφέρεια που είναι και αρμόδια για τα μητρώων των ανηλίκων και των υποψηφίων ανάδοχων να έχει ένα συμβούλιο, το οποίο θα απαρτίζεται από τον εισαγγελέα ανηλίκων, από εκπροσώπους των δήμων και των ιδρυμάτων που θα χαράζει την πολιτική σε κάθε περιφέρεια. Κάθε περιφέρεια έχει τις ιδιαιτερότητες της, είναι πολλή διαφορετική η Περιφερειακή Ενότητα της Ροδόπης από αυτήν την Αττικής. Συνεπώς, θα ήταν πιο εύκολο να συντονιστούν 13 περιφερειακά συμβούλια, πολύ εύκολο να δικτυωθούν και να δράσουν, πάρα από ένα εθνικό συμβούλιο που δεν κάνει απολύτως τίποτα. Κατά τη γνώμη μας, θα πρέπει να παραμείνει ως συντονισμός φορέας για την πανελλαδική πολιτική ή και να καταργηθεί, κατά τη γνώμη μας, δεν θα παίξει κανέναν ρόλο.

Γιατί το μυστικό της αποϊδρυματοποίησης και της εξωιδρυματικής προστασίας είναι η δικτύωση και η συνεργασία των υπηρεσιών. Ξέρουμε ότι στη Θεσσαλονίκη, πήγε ο εισαγγελέας στην περιφέρεια και τους είπε δώστε μου ονόματα ανάδοχων. Θα έπρεπε ήδη η περιφερικά να δίνει κάθε χρόνο ή εξάμηνο στην εισαγγελία τις οικογένειες που είναι πιστοποιημένες, εκπαιδευμένες με ελεγμένα τα δικαιολογητικά τους. Πολλές οικογένειες που έχουν ήδη εμπειρία αναδοχής μπορεί να πάρουν αμέσως ένα παιδί. Αν έχω κρατήσει ήδη 10 παιδιά ως ανάδοχος γονέας, δεν χρειάζεται να με ελέγξουν ή να με εκπαιδεύσουν πάλι. Μπορώ να πάρω αμέσως ένα παιδί μέχρι το παιδί αυτό είτε να ξαναγυρίσει στη φυσική του οικογένεια είτε να κατευθείαν σε υιοθεσία. Γιατί πρέπει να πούμε, ότι η αναδοχή είναι μια μεταβατική φάση της ζωής ενός παιδιού. Δεν προβλέπετε ένα παιδί να παραμείνει εσαεί σε μια ανάδοχη οικογένεια, εκτός εάν διατηρεί δεσμούς με τη φυσική οικογένεια. Υπάρχουν τέτοιες περιπτώσεις, οπου οι γονείς

έχουν κάποιο ψυχιατρικό πρόβλημα που δεν θέλουν ή δεν πρέπει να αποκοπούν από το παιδί τους. Η αναδοχή είναι ένα μέτρο αντί του ιδρύματος και όχι αντί της υιοθεσίας. Το διάστημα που ένα παιδί έχει πρόβλημα μένει στην ανάδοχη οικογένεια και μετά μπορεί να υιοθετεί από την ανάδοχη οικογένεια ή όχι. Η ανάδοχη οικογένεια μπορεί να φροντίσει ένα παιδί για έναν χρόνο και μετά να συμβάλλει και αυτή να κάνει μετάβαση στη θετή οικογένεια. Το παιδί εφόσον αντιμετωπιστούν τα προβλήματα της οικογένειας (περιπτώσεις γονέων χρηστών κτλ) βοηθούν να γυρίσει το παιδί και να επανενταχθεί το παιδί στη φυσική του οικογένεια.

Η αναδοχή δεν προβλέπεται από τον ίδιο τον νόμο, να είναι ένα μέτρο διαρκείας, είναι ένα μέτρο μεταβατικό. Άσχετα στην πράξη τι γίνεται. Ο νόμος επίσης, δίνει τη δυνατότητα ρητά, όταν αν ένα παιδί μένει σε μια οικογένεια ένα χρονικό διάστημα, και ενδυναμωθούν οι συναισθηματικοί δεσμοί του παιδιού με την οικογένεια και αντίστοιχα εξασθενήσουν οι δεσμοί με τη βιολογική οικογένεια, τότε οι ανάδοχοι γονείς έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν να γίνουν επίτροποι του παιδιού. Να αναλάβουν όλη την ευθύνη και τη φροντίδα του παιδιού και φυσικά να το υιοθετήσουν.

16. **ΕΡ** Η επιτροπεία είναι όπως εφαρμόζεται στους ασυνόδευτους ανήλικους ή είναι τελείως διαφορετικό μέτρο. Εγώ τη συνάντησα μόνο στο κομμάτι των ασυνόδευτων ανηλίκων.

ΕΓ. Όχι, το αντίθετο ακριβώς συμβαίνει. Η επιτροπεία είναι θεσμός του οικογενειακού μας δίκαιου, συνήθως εφαρμόζεται σε παιδιά που έχουν στερηθεί τους γονείς τους από θάνατο, όχι αποκλειστικά όμως. Επιτροπεία σημαίνει ότι ένας τρίτος αναλαμβάνει το σύνολο της γονικής του μεριμνάς, δηλαδή είναι αυτός που έχει όλη την ευθύνη για το παιδί. Εκπροσωπεί το παιδί, φροντίζει για τις υποθέσεις του, το αντιπροσωπεύει σε δικαστικές υποθέσεις του. Είναι δηλαδή και νομικός παραστάτης του παιδιού και ουσιαστικός φροντιστής του παιδιού. Μπορεί κάποιος να είναι επίτροπος του παιδιού και το παιδί να μεγαλώνει σε ανάδοχη οικογένεια ή σε ίδρυμα.

17. **ΕΡ** Δεν είναι απαραίτητο ότι ο επίτροπος του παιδιού θα φιλοξενεί και το παιδί

ΕΓ. Όχι, ο επίτροπος έχει κυρίως νομικό χαρακτήρα. Όταν αφαιρεθεί από έναν γονέα το σύνολο της γονικής μέριμνας τότε το δικαστήριο διορίζει επίτροπο και εποπτικό συμβούλιο του επίτροπου, για να τον ελέγχει. Ο επίτροπος μπορεί να αποφασίζει για κάθε θέμα του παιδιού ακόμα και το που θα ζει το παιδί, αν δεν μπορεί να το κάνει ο ίδιος. Μπορεί να γίνει και υιοθεσία αν βρεθεί κατάλληλη οικογένεια και να εκφράσει τη γνώμη του ο επίτροπος. Ουσιαστικά ας πούμε ότι αναπληρώνει τον φυσικό γονέα, ο οποίος λείπει. Στη βάση αυτού του νομικού θεσμού, έχουν γίνει και οι ειδικές επιτροπείες για τους ασυνόδευτους.

Η ανάδοχη οικογένεια μπορεί να έχει μόνο τη φροντίδα του παιδιού, δηλαδή καλύπτω τις καθημερινές ανάγκες, μπορεί να έχει την επιμέλεια του παιδιού δηλαδή αποφασίζω και για κάποια θέματα πιο σοβαρά του παιδιού, για παράδειγμα την εκπροσώπηση του παιδιού ή μπορεί να υπάρχει και επιτροπεία. Όμως για να αναθέσει το δικαστήριο τη φροντίδα ή την επιμέλεια σε κάποιον τρίτο θα πρέπει να έχει την έκθεση της κοινωνικής υπηρεσίας. Με

τον τελευταίο νόμο, αυτήν την έκθεση την κάνουν οι περιφέρειες, δηλαδή τα τμήματα κοινωνικής μέριμνας και αλληλεγγύης των Περιφερειακών Ενοτήτων.

18. ΕΡ Ποια παιδιά επωφελούνται περισσότερο και πια λιγότερο από αυτό το πλαίσιο. Υποθέτω, ότι παιδιά που έχουν ειδικές ανάγκες επωφελούνται λιγότερο.

ΕΓ. Έχετε απολυτό δίκιο. Όσο και αν ακούγεται λίγο κυνικό, έχουμε ένα παζάρι σε αυτήν την ιστορία. Τα παιδιά που είναι υγιή, τα παιδιά που είναι λευκά, τα παιδιά που είναι μικρά είναι αυτά που έχουν την περισσότερη ζήτηση. Αυτά συνήθως, δεν έχουν πρόβλημα να αποκατασταθούν και πάρα πολύ γρήγορα. Αν τύχει όμως το παιδί να έχει μια αναπηρία ή μια δυσμορφία, ή ένα πρόβλημα υγείας ή να είναι μεγαλύτερο, ή να προέρχεται από την κοινότητα τον Ρομά, τότε δεν υπάρχουν και πολλές ευκαιρίες για αυτό το παιδί. Αλλά ξέρετε, αν θέλετε και με μια ανιδιοτέλεια το σύστημα, την αναδοχή την ανακίνηση για να δίνει λύσεις σε αυτά τα παιδιά, που δεν ζητούνται από τις οικογένειες. Βέβαια, τα παιδιά με αναπηρίες, παίρνουν το ειδικό προνοιακό επίδομα και για κάποιους είναι ένα κίνητρο αυτό. Δηλαδή, παιδιά με βαριές αναπηρίες μπορεί να παίρνουν επίδομα έως και 850 ευρώ το μήνα, οπότε κάποιος μπορεί αν θέλετε να το κάνουν και για αυτό. Σημασία έχει ότι ένα παιδί θα φροντιστεί.

Ωστόσο, για τα παιδιά που έχουν δυσμορφίες, ή πάσχουν από ηπατίτιδα κτλ δεν ζητούνται ιδιαίτερα. Όμως, επειδή το έχει αποδείξει η κοινότητα, ξέρετε ότι τα παιδιά αγαπιούνται. Ακόμα και αν κάποιος λέει στην αρχή ότι δεν μπορεί να αναλάβει ένα παιδί 11 ετών γιατί είναι πολύ μεγάλο και θα έχει προβλήματα, όταν συνδέετε με το παιδί και αναπτύσσονται αισθήματα αυτά ξεπερνιούνται. Αρά τι πρέπει να κάνουμε; Πρέπει συνέχεια να καλλιεργούμε συνέχεια στον κόσμο, ότι αυτό είναι ένα έργο που θα σου δώσει συναισθήματα και ικανοποίησης και θα δώσεις και εσύ και βέβαια θα έχεις βοήθεια. Καταλαβαίνεται ότι αν ένα παιδί πρέπει να κάνει εργοθεραπείες, λογοθεραπείες, έχει προβλήματα υγείας, θα πρέπει να υποστηριχθεί από το προνοιακό σύστημα και το σύστημα υγείας. Υπάρχουν και άνθρωποι ήρωες που αναλαμβάνουν βαριά περιστατικά αναπηρίας, αλλά δεν το αποκλείσουμε, υπάρχουν και τέτοιοι άνθρωποι.

19. ΕΡ Φαίνεται ότι κατά την περίοδο της κρίσης, δεν ξέρω νωρίτερα, το προνοιακό κράτος έχει μειωθεί κατά πολύ και ας πούμε ότι υπάρχει και μια ενδυνάμωση της μέριμνας προς τη μεταναστευτική κρίση. Φυσικά και πρέπει να βοηθούν αυτοί οι άνθρωποι δεν τίθεται θέμα. Τι θα μας λέγατε ως προς αυτό:

ΕΓ. Είναι απολύτως ωστόσο αυτό που λέτε. Ξέρετε ότι το προνοιακό σύστημα δεν είναι ανεξάρτητο από το οικονομικό προτσές και την οικονομική διαδικασία, βλέπουμε ότι το κράτος στρέφεται σε μορφές προνοιακής πολιτικής που έχουν και τους πόρους. Είναι αλήθεια ότι από τη στιγμή που προέκυψε το μεταναστευτικό πρόβλημα, που όπως είπατε και εσείς είναι όντως πολύ σοβαρό, έχουν πέσει η μεγάλη πλειονότητα των πόρων έχουν πέσει στο μεταναστευτικό και ξαφνικά είναι σαν να έχουν χαθεί τα άλλα προβλήματα. Εντάξει υπάρχουν και οι θεσμοί του επιδόματος κοινωνικής αλληλεγγύης κτλ, αλλά η παιδική προστασία είναι πάρα πολλή παραμελημένη. Από όσο ξέρω, έχουν μειωθεί και

οι χρηματοδοτήσεις του κράτους προς τους φορείς που χρηματοδοτούσε, αλλά για εμένα έχει κυρίως σημασία, ότι το κράτος δεν θεωρεί αναγκαίο να δώσει πόρους σε αυτήν την κατηγορία των παιδιών (εγκαταλελειμμένων, παραμελημένων, κακοποιημένων) του ιδρύματος, να δώσει δηλαδή ένα επίδομα αναδοχής. Είναι συγκλονιστικό και θα το πω σαν εμπειρία, ακόμα και χρηματοδοτούμενα πρόγραμμα από την ευρωπαϊκή ένωση δεν δίνονται για τα παιδιά των ιδρυμάτων. Εμείς κάναμε διάφορες προσπαθείς να το παλέψουμε αλλά νομίζει ότι έχουν κλείσει οι κάνουλες εντελώς σαν να έχει λυθεί το πρόβλημα των παιδιών αυτών εντελώς. Γιατί υπάρχουν 5-10 μεγάλα ιδρύματα που κάνουν και καλές δημόσιες σχέσεις και σαν τα παιδιά από τη στιγμή που μπήκαν στο ίδρυμα έχουν λύσει το πρόβλημα της ζωής τους.

Ήθελα να σας πω, ότι η κυβέρνηση ανακοίνωσε τα 14 μέτρα για την προστασία της οικογένειας και για την ενίσχυση του δημογραφικού προβλήματος, πολύ σωστά. Αλλά εγώ θα βάλω και μια άλλη παράμετρο στο δημογραφικό πρόβλημα, δεν είναι μόνο να γεννιούνται παιδιά, αλλά και να μεγαλώνουν σωστά και να είναι σε θέση να γίνουν ενεργοί πολίτες που θα προσφέρουν στην κοινωνία με τη σειρά τους. Όταν λοιπόν γεννιούνται παιδιά, και κακοποιούνται και ζουν σε άθλιες συνθήκες και μεγαλώνουν σε ιδρύματα και αποκτούν συναισθηματικές αναπηρίες και δεν είναι ολοκληρωμένοι πολίτες και καταλήγουν σε ψυχιατρικές δομές (ένα ποσοστό από αυτά), αυτό δεν μας βοηθάει στο δημογραφικό πρόβλημα. Εμείς έχουμε καθήκον εκτός από τις γεννήσεις των παιδιών να ανατρέφονται και σωστά, και δεν είναι μόνο ένα επίδομα 2000 ευρώ στον τοκετό ή αν τα παιδιά πάνε στους παιδικούς σταθμούς. Βεβαίως, αυτά αφορούν στον γενικό πληθυσμό και πρέπει να γίνονται αλλά μην ξεχνάμε ότι υπάρχουν 3000 παιδιά και πολλά περισσότερα που δεν τα ξέρουμε (κατά μια γενική καταμέτρηση που είχε γίνει από μια έρευνα το 2014 από τις PIZEΣ) τα οποία είναι εκτός κοινωνικού συστήματος. Αν είναι να μεγαλώνουν τα παιδιά αυτά σε ιδρύματα και το 1/3 από αυτά να καταλήγει στις ψυχιατρικές δομές, λυπάμαι αλλά δεν κάνουμε τίποτα.

20. **ΕΡ** Έχω την εντύπωση ότι υπάρχουν παιδιά που επωφελούνται περισσότερο, όταν αυτά διαμένουν σε περιφέρειες με μεγάλα αστικά κέντρα. Γιατί εκεί λειτουργούν περισσότερες δομές φιλοξενίας και ΜΚΟ. Δηλαδή, είναι πιο εύκολη η πρόσβαση σε βοήθεια αν το παιδί διαμένει στην Αττική σε αντίθεση με ένα παιδί που διαμένει στην Ήπειρο για παράδειγμα.

ΕΓ. Έχετε δίκιο σε αυτό που λέτε. Πραγματικά μπορεί να είναι κάποιες αγροτικές ή ημιαστικές περιοχές που να μην έχουν επαρκείς δομές φιλοξενίας. Υποτίθεται ότι το σύστημα υποστηρίζει ότι τα παιδιά δεν πρέπει να απομακρύνονται πολύ από τον τόπο καταγωγής τους για να μην χάσουν τα παιδιά τους δεσμούς ακόμα και από ένα συγγενικό ή φιλικό περιβάλλον. Αυτό όμως είναι πάρα πολύ δύσκολο να συμβεί, γιατί πράγματι η επαρχία δεν έχει δομές φιλοξενίας. Μας έτυχαν περιστατικά στην Κομοτηνή που η πιο κοντινή δομή ήταν η «Παιδόπολη» Καβάλας, η οποία δεν είχε θέση οπότε το παιδί πήγε στην Αθήνα. Αν είναι παιδιά από μικρές επαρχιακές πόλεις ή από την ύπαιθρο τα οποία δεν μπορούν να κατευθύνουν σε κοντινές δομές, γιατί συνήθως είναι πλήρεις πάνε στα μεγάλα αστικά κέντρα και αποκόπτονται εντελώς από το

περιβάλλον καταγωγής. Εκεί τώρα είναι ένα άλλο θέμα που πρέπει να σκεφτούμε, στις περιοχές αυτές, πολύ πιο δύσκολα καταγγέλλονται περιστατικά κακοποίησης, πολύ πιο δύσκολα φτάνουν στους εισαγγελίες, πολύ πιο δύσκολο είναι για τον εισαγγελέα σε μια μικρή περιοχή να πάρει την απόφαση να αφαιρέσει την επιμέλεια ενός παιδιού. Υπάρχουν και τραγικά φαινόμενα, δηλαδή να πηγαίνει η αστυνομία να πάρει τα παιδιά και να βγαίνουν με όπλα να μην τους επιτρέπουν να πάρουν τα παιδιά. Επειδή είναι μικρές κοινωνίες, λένε συνήθως, ε ναι ξέρουμε την οικογένεια, τα παιδιά ζουν έτσι, μπορεί να τα φροντίζει και λίγο ο κοινωνικός περίγυρος και τα παιδιά να μένουν εκεί ή να έχει φτάσει η κατάσταση στο απροχώρητο, τα παιδιά να φτάσουν στην εφηβεία και θα αρχίσουν να εκδίδονται ή θα τα εκμεταλλεύεται κάποιος, να τα πάρουν στην εφηβεία και να τα απομακρύνουν τότε. Βέβαια, τότε δεν θα τα δέχονται τα ιδρύματα.

Πάντως έχετε απολυτό δίκιο, στις πόλεις ακριβώς, επειδή λειτουργούν οργανώσεις και φορείς. Όχι πάρα πολλοί. Σκεφτείτε ότι ο «Άγιος Στυλιανός» στη Θεσσαλονίκη είναι ένα βρεφοκομείο για όλη τη Βόρεια Ελλάδα, μπορούμε να πούμε ότι ο «Άγιος Στυλιανός» καλύπτει τις ανάγκες; δεν τις καλύπτει. Αλλά καταλαβαίνεται ποσό πιο δύσκολο είναι, να είσαι στην Αλεξανδρούπολη, να έχεις απροστάτευτο βρέφος και να περιμένεις να το πάρει ο «Άγιος Στυλιανός».

Επίσης, κάνουν καταπληκτική δουλειά στην Αλεξανδρούπολη και στην Κρήτη, στο να προσπαθούν να διοχετεύσουν τα παιδιά σε ανάδοχες οικογένειες, πριν αναζητήσουν τη λύση της ιδρυματικής φροντίδας. Μπορούμε να διδαχτούμε από τις έμπειρες αυτών των ανθρώπων. Στα σεμινάρια που κάναμε καλέσαμε όλους αυτούς τους επαγγελματίες, γιατί η εκπαίδευση των επαγγελματιών είναι το άλφα και το ωμέγα και πρέπει να γίνεται από επαγγελματίες και όχι από ακαδημαϊκούς. Ένας ακαδημαϊκός δεν προσφέρει τίποτα στη μεθοδολογία της δουλειάς, αντίθετα προσφέρει αυτός που έχει ζήσει το περιστατικό και μπορεί να το μεταφέρει.

ΕΡ. Σας ευχαριστώ πολύ

ΕΓ. Ευχαριστώ και εγώ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από την εξαιρετικά ενδιαφέρουσα παραπάνω συνέντευξη προκύπτει ταύτιση αναφορικά με τη σημαντικότητα της στέγασης των παιδιών και της ολιστικής αντιμετώπισης της ευημερίας τους. Επιπροσθέτως, η συνέντευξη συνέβαλλε θετικά παρέχοντας σημαντικές πληροφορίες που αφορούν τα άστεγα παιδιά και πιθανά γραφειοκρατικά ζητήματα που προκύπτουν, αν το παιδί είναι άστεγο και την πρόσβαση του σε δομές φιλοξενίας. Δηλαδή περιγράφονται μια σειρά από γραφειοκρατικά προβλήματα που συχνά κολλούν τις διαδικασίες, ενώ παράλληλα αναδεικνύεται και το πρόβλημα της παροδικής και αποσπασματικής αντιμετώπισης του προβλήματος. Οποσδήποτε, αναδεικνύεται το ζήτημα της ανάδοχης και τη υιοθεσίας ως μια λύση στο πρόβλημα, αλλά ταυτόχρονα προβάλλονται και τα κωλύματα που εμφανίζονται σε σχέση με την εφαρμογή του νόμου. Επιπροσθέτως, τονίζονται ζητήματα εκπαίδευσης και καταλληλότητας του προσωπικού των δομών, των κρατικών ελέγχων στα ιδρύματα και συνολικής διαφάνειας.

Ειδικότερα, η κα. Γεώργαρου συμφώνησε ότι η στέγη αποτελεί βασικό παράγοντα της παιδικής ευημερίας, τονίζοντας ότι όταν λεμέ στέγη εννοούμε την οικεία που θα περιλαμβάνει μέσα και μια οικογένεια φροντίδας του παιδιού.

Η κα. Γεώργαρου τόνισε την αναγκαιότητα της εκπαίδευσης του προσωπικού στα ιδρύματα φιλοξενίας των παιδιών. Υποστήριξε δε, ότι παλαιότερα, τα άτομα που αποτελούσαν το φροντιστικό προσωπικό δεν ήταν επαρκώς εκπαιδευμένα και εξειδικευμένα με αποτέλεσμα να μην μπορούν να υποστηριχθούν τα παιδιά επαρκώς. Παράλληλα, δεν υπήρχαν ειδικοί επαγγελματίες, όπως κοινωνικοί λειτουργοί και ψυχολόγοι θα ενδυνάμωναν τόσο τα παιδιά όσο και τους φροντιστές. Παράλληλα, τονίζει ότι ούτε και το διοικητικό προσωπικό ήταν κατάλληλο υπό την έννοια της εξειδίκευσης στην παροχή υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας. Ωστόσο, διατύπωσε επιφυλάξεις αναφορικά και με τη σημερινή κατάσταση που επικρατεί, καθώς δεν υπάρχουν επαρκώς καταγεγραμμένα στοιχεία αναφορικά με το προφίλ των εργαζομένων σε αυτά.

Σε αυτό το πλαίσιο, αναδείχθηκε και το έλλειμμα των ελέγχων από πλευράς κράτους αυτών των ιδρυμάτων. Ο νόμος 2345/95, ο οποίος καθόριζε την εποπτεία των ιδρυμάτων, δεν φαίνεται να εφαρμόστηκε πλήρως από τις περιφέρειες, επειδή δεν υπήρχε υπουργική απόφαση που να προβλέπει το πλαίσιο της εποπτεία, ρυθμιστικό πλαίσιο και προϋποθέσεις ίδρυσης και λειτουργίας των δομών κοινωνικής φροντίδας. Από το παραπάνω μη εφαρμοζόμενο πλαίσιο, φαίνεται ότι τα Εκκλησιαστικά ιδρύματα εξαιρούνται, γεγονός που εγείρει ερωτήματα αναφορικά με τη λειτουργία τους, τις συνθήκες που επικρατούν και τον αριθμό των παιδιών που φιλοξενούν. Ταυτόχρονα διαπιστώνεται και η έλλειψη ικανότητας του κράτους να επιβάλλει τον νόμο ακόμα και στο εκκλησιαστικό ίδρυμα, καθώς όλοι οι φορείς λειτουργούν κατά εκχώρηση του κράτους. Επιπλέον, διαπιστώνει, ότι παραβιάζεται η νομοθεσία αναφορικά με την καταγραφή των ανήλικων στις δομές. Το προεδρικό διάταγμα 337/93, το οποίο ίσχυε μέχρι το νέο μέχρι το 2009, οπότε και βγήκε το νέο Προεδρικό Διάταγμα 86/09 που επιβάλλει σε όλες τις προνοιακές και ιδρυματικές δομές να απογράψουν τους ανήλικους, δεν εφαρμόστηκε ποτέ. Ακόμα και μέχρι σήμερα, η εφαρμογή του νόμου βρίσκεται σε αρχική κατάσταση. Πλέον, είναι υποχρεωτικό να καταγράφονται όλοι οι ανήλικοι ώστε να δημιουργηθεί το Εθνικό Μητρώο Ανήλικων, το οποίο θα τηρείται από το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης στην Αθήνα.

Οι βασικοί λόγοι που καθυστερούν οι διαδικασίες της αναδοχής και υιοθεσίας είναι ότι καταρχήν ότι αρκετά ιδρύματα δεν έχουν τη λογική της αποϊδρυματοποίησης, ενώ ταυτόχρονα δεν είναι ακόμα ξεκάθαροι οι μηχανισμοί και η μεθοδολογία που πρέπει να εφαρμοστεί από πλευράς κράτους, ώστε να συντονιστούν όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς. Αυτό οδηγεί και σε αύξηση των χρόνων αναμονής για την ανάδοχη.

Σχετικά με το με το υποστηρικτικό πλαίσιο όταν τα παιδιά ενηλικιωθούν, προκύπτει ότι υπάρχουν προσπαθείς από τις δομές να στηρίξουν τα παιδιά και μετά την ενηλικίωση, ωστόσο εντοπίζει, ότι το να μεγαλώνει ένα παιδί μέσα σε ένα ίδρυμα αυτό είναι περιοριστικό για την ανάπτυξη του τόσο

σε κοινωνικούς όσο και σε εκπαιδευτικούς όρους. Οπωσδήποτε και γίνονται προσπάθειες από τις δομές να έχουν μια ολιστική προσέγγιση στην ανάπτυξη του παιδιού, αλλά δεν αποτελούν και ενδεικνυόμενο τρόπο για να μεγαλώνει ένα παιδί. Από την άλλη πλευρά, εντοπίζονται και προβλήματα στα νοσοκομεία, όπου φιλοξενούνται και βρέφη και παιδιά που βρίσκονται εκεί μέχρι να βρεθεί κενό σε δομή ώστε να φιλοξενηθούν. Αυτό το πρόβλημα επιδεινώνεται γιατί δεν προωθούνται γρηγορά οι διαδικασίες αναδοχής και υιοθεσίας. Ενώ επίσης, υπολείπεται και η δημιουργία του Μητρώου Υποψηφίων Ανάδοχων Γονέων, το οποίο προβλέπεται με τον 4535/18.

Οπωσδήποτε, εντοπίστηκαν κενά από τις καθυστερήσεις στις υποστελεχωμένες κοινωνικές υπηρεσίες των δήμων, γεγονός που καθυστερεί και τη διαδικασία αναδοχής αλλά και τη μετακίνηση του παιδιού σε δομή φιλοξενίας. Απαραίτητη προϋπόθεση για την εισαγωγή ενός παιδιού σε μια δομή είναι η απόφαση του εισαγγελέα, η κοινωνική έρευνα που τη συνοδεύει και οι ιατρικές εξετάσεις του παιδιού. Προκύπτει, ότι οι κοινωνικές έρευνες που διεξάγονται από τους δήμους μπορεί να καθυστερούν πάρα πολύ.

Ένα κατάλληλος μηχανισμός για να διευκολυνθούν οι διαδικασίες αναδοχής και υιοθεσίας είναι να δημιουργηθούν 13 περιφερειακά συμβούλια (1 ανά περιφέρεια) που να είναι αρμόδια για τα μητρώων των ανηλίκων και των υποψηφίων ανάδοχων και να απαρτίζονται από τον εισαγγελέα ανηλίκων, από εκπροσώπους των δήμων και των ιδρυμάτων . Θα ήταν έτσι πιο εύκολο να συντονιστούν πολύ εύκολο να δικτυωθούν και να δράσουν.

Επίσης, προκύπτει ότι κατά την περίοδο της κρίσης, μειώθηκε το προνοιακό κράτος, επομένως οι κοινωνικά ευάλωτες ομάδες καταπιέστηκαν ακόμα περισσότερο. Ιδιαίτερα για τα παιδιά, τα οριζόντια μέτρα δεν ήταν επαρκή για να επηρεάσουν την παιδική ευημερία.

Τέλος, αναφέρθηκαν περιορισμοί αναφορικά με τη χωρική διάσταση των δομών. Προκύπτει ότι σε αρκετές επαρχιακές περιοχές οι δομές δεν επαρκούν και επομένως μπορεί τα παιδιά να μετακινηθούν σε δομές στα μεγάλα αστικά κέντρα, γεγονός που επιδεινώνει την κατάσταση.

ΚΥΡΙΑ ΣΗΜΕΙΑ ΕΣΤΙΑΣΗΣ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Από τα παραπάνω καταλήγουμε στα εξής σημεία εστίασης αναφορικά με τα παιδιά που εμφανίζουν επιδείνωση της ευημερίας τους, επειδή στερούνται την στέγη και το πώς αυτά επωφελούνται από τις υπάρχουσες πρωτοβουλίες αντιμετώπισης της παιδικής φτώχειας, από την πλευρά της στέγης, επίσης καταλήγουμε σε κάποια κενά στο υφιστάμενο πλαίσιο και παρατίθενται προτεινόμενες λύσεις:

- 1. Παιδιά που επωφελούνται περισσότερο και παιδιά που επωφελούνται λιγότερο, εξαιτίας κενών στο υφιστάμενο πλαίσιο, αντιμετώπισης της παιδικής φτώχειας από την πλευρά των διαδικασιών αναδοχής και υιοθεσίας:**
 - Δεν επωφελούνται παιδιά που μπορεί να έχουν αναπηρίες, δυσμορφίες ή σοβαρά προβλήματα υγείας. Δηλαδή, κατά τη διαδικασία αναδοχής και

υιοθεσίας προωθούνται περισσότερο παιδιά που είναι υγιή έναντι των παιδιών που αντιμετωπίζουν προβλήματα υγείας.

- Επωφελούνται λιγότερο τα παιδιά που λιμνάζουν σε δομές και νοσοκομεία και αναμένουν να μπουν ή έχουν ήδη μπει σε πρόγραμμα ανάδοχης ή υιοθεσίας, εξαιτίας των αργών διαδικασιών σχετικά με την υιοθεσία ή την αναδοχή. Οποσδήποτε βέβαια αυτά τα παιδιά επωφελούνται περισσότερο, έναντι των παιδιών που είναι άστεγα ή εγκαταλελειμμένα.
- Δεν επωφελούνται παιδιά που είναι μεγαλύτερα σε ηλικία ή προέρχονται από την κοινότητα των Ρομά ή άλλες κοινωνικές ομάδες. Επίσης το ίδιο συμβαίνει και για παιδιά που είναι ανιθαγενή.
- Επωφελούνται περισσότερο τα παιδιά που μπαίνουν σε ανάδοχες οικογένειες ή υιοθετούνται έναντι των παιδιών που μένουν σε ιδρύματα ή δομές.
- Τα παιδιά που ήδη φιλοξενούνται σε κάποιον ξενώνα και δεν έχουν ενηλικιωθεί ή δεν είναι κοντά στην ενηλικίωση επωφελούνται περισσότερο από τα παιδιά που είναι πιο κοντά στην ενηλικίωση. Συχνά με την ενηλικίωση τα παιδιά θα πρέπει να αποχωρήσουν από τους ξενώνες, ωστόσο δεν υπάρχει επαρκές κρατικό υποστηρικτικό πλαίσιο για αυτά τα νεαρά άτομα. Επομένως, μπορεί αυτά τα παιδιά να μην είναι έτοιμα να βρουν εργασία ή να ικανοποιήσουν τις μηνιαίες ανάγκες διαβίωσης τους. Αυτό μπορεί να τους οδηγήσει σε παραβατικότητα, κοινωνικό αποκλεισμό κτλ, επεκτείνοντας τον φαύλο κύκλο της μειονεξίας. Ακόμα και αν οι προσπάθειες των δομών είναι να προετοιμάσουν τα παιδιά για την επόμενη φάση τους, το ελλιπές κρατικό πλαίσιο δεν βοηθά προς αυτήν την κατεύθυνση.

2. Δυσκολίες και κενά που εντοπίζονται στο υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο, αντιμετώπισης της παιδικής φτώχειας από την πλευρά της στέγης, της υιοθεσίας και της αναδοχής:

- **Ελλιπής καταγραφή των ανήλικων στις δομές:** Το Προεδρικό Διάταγμα 337/93 και το νέο 86/09 για την καταγραφή των ανήλικων στις δομές, δεν έχει εφαρμοστεί πλήρως μέχρι και σήμερα. Αυτό σημαίνει ότι δεν υπάρχει εικόνα, τόσο των παιδιών που ζουν σε ιδρύματα, αλλά και των παιδιών στα νοσοκομεία. Ο νέος νόμος 4538/18 ξαναλέει πια ρητά, ότι πρέπει όλοι οι φορείς παιδικής προστασίας, από το Μάιο του 2018, να καταγράψουν τα παιδιά που δέχονται για να δημιουργηθεί το Εθνικό Μητρώο Ανήλικων, το οποίο θα τηρείται από το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης στην Αθήνα. Αυτό σημαίνει ότι δεν υπάρχουν, μέχρι στιγμής, στοιχεία συγκεντρωτικά κάπου και επομένως, η διαδικασία της αναδοχής και της υιοθεσίας δυσκολεύει πάρα πολύ.
- **Ελλειμματικό Πλαίσιο για έλεγχο λειτουργίας:** Ο έλεγχος από πλευράς κράτους της υλοποίησης των δράσεων ή της λειτουργίας τους από τους οργανισμούς φαίνεται να μην υπάρχει. Ο νόμος 2345/95 προβλέπει το θεσμό της εποπτείας μέσω του κοινωνικού συμβούλου στα ιδρύματα, από τις νομαρχίες (πλέον περιφερικές ενότητες). Ο νόμος δεν εφαρμόστηκε ποτέ γιατί εξέλειπε η ψήφιση της υπουργικής απόφασης εκείνης που θα προέβλεπε τις προϋποθέσεις ίδρυσης και λειτουργίας των

δομών κοινωνικής φροντίδας. Μέχρι και σήμερα δεν έχουν μπει σε εφαρμογή αυτοί οι νόμοι.

- **Περιορισμένη δυνατότητα ελέγχων εποπτείας σε όλα τα ιδρύματα:** για παράδειγμα, τα εκκλησιαστικά ιδρύματα αποτελούν δομές, για τις οποίες δεν έχουμε καμία γνώση και δεν είναι σαφές αν θα συμμετέχουν στη διαδικασία καταγραφής των ανηλίκων όπως προβλέπει το Προεδρικό Διάταγμα 86/09.
 - **Μειωμένη προθυμία από κάποια ιδρύματα να προωθήσουν εξωιδρυματικές πολιτικές:** Υπάρχει μια τάση να χρηματοδοτούνται κυρίως δομές φιλοξενίας παιδιών, αλλά δεν υπάρχει μέριμνα χρηματοδότησης για θεσμούς που προωθούν ένα εναλλακτικό μοντέλο προστασίας της παιδικής ηλικίας.
 - **Μη εξειδικευμένο προσωπικό στις δομές:** Εξαιτίας των ελλείπων θεσμικών πλαισίων αναφορικά με τις προϋποθέσεις ίδρυσης, λειτουργίας και κατάλληλου ενιαίου τρόπου λειτουργίας, δεν φαίνεται να υπάρχει συγκεκριμένη πρόβλεψη αναφορικά με την ανάγκη πρόσληψης προσωπικού συγκεκριμένων προσόντων και δεξιοτήτων σε αυτά τα ιδρύματα. Επομένως, πολλές φορές φαίνεται να μην είναι εξειδικευμένο το προσωπικό, ούτε να εκπαιδεύεται επαρκώς για να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της συγκεκριμένης δουλειάς. Σε αρκετά ιδρύματα, επειδή δεν γίνονται και οι απαραίτητοι έλεγχοι είναι αδύνατον να γνωρίζουμε ποιοι απασχολούνται σε αυτά αναφορικά με τη μόρφωση και τις δεξιότητες τους. Αυτό ισχύει και για το διοικητικό προσωπικό αρκετών ιδρυμάτων, που δεν είναι συχνά εξειδικευμένα στην παροχή κοινωνικών υπηρεσιών πρόνοιας.
 - **Ελλιπής δικτύωση των δικαστικών και των κοινωνικών υπηρεσιών προκειμένου να υλοποιηθεί η αναδοχή σε σύντομο χρονικό διάστημα και να πληρούνται οι όροι ασφαλείας του ανηλίκου:** Δεν υπάρχει συντονιστικό όργανο που να μπορεί να προωθήσει τις διαδικασίες αναδοχής με έναν γρήγορο και ασφαλή τρόπο. Υπάρχει, ωστόσο και η εμπειρία από τους ειδικούς επαγγελματίες του χώρου και η θέληση να προωθήσουν το θεσμό, καθώς αντιλαμβάνονται τη σημαντικότητα του. Ωστόσο, το κράτος φαίνεται να καθυστερεί για λόγους καθαρά οργανωτικούς.
 - **Ελλιπής μέριμνα για τα παιδιά μόλις ενηλικιωθούν:** δεν έχει υπάρξει μέριμνα και επαρκής σχεδιασμός, ώστε τα παιδιά μόλις ενηλικιωθούν να έχουν μια ομαλή μετάβαση στην επόμενη φάση.
 - **Ελλείψεις προσωπικού στους δημοσίους φορείς για να επιταχυνθούν οι διαδικασίες:** Τα τελευταία χρόνια, με την οικονομική κρίση, έχουν σημειωθεί μειώσεις προσωπικού ειδικά στις κοινωνικές υπηρεσίες. Αυτό καθιστά την επιτέλεση του έργου των δημοσίων φορέων δύσκολο, ενώ παράλληλα επιβραδύνει την όλη διαδικασία αλλά και τη συνεργασία τους με τους άλλους φορείς που δραστηριοποιούνται στον τομέα.
3. Αναφορικά με τα μέτρα/ λύσεις που μπορούν να ληφθούν ώστε να αντιμετωπιστούν τα κενά στο υπάρχον πλαίσιο, αντιμετώπισης της

παιδικής φτώχειας από την πλευρά της στέγης, ώστε να καταστούν οι υπάρχουσες πρωτοβουλίες πιο αποτελεσματικές, είναι τα εξής:

- **Αύξηση των φορέων που παρέχουν εξωιδρυματικής προτάσεις προστασίας της παιδικής ηλικίας:** Η αύξηση των χρηματοδοτήσεων σε φορείς που υποστηρίζουν τις διαδικασίες αναδοχής και υιοθεσίας θα επέτρεπε ενδεχομένως την προώθηση των διαδικασιών αυτών, καθώς και τη γρηγορότερη και αποτελεσματικότερη εφαρμογή των θεσμικών και νομικών πλαισίων. Επιπλέον, οι ειδικοί επαγγελματίες του χώρου θα μπορούσαν να εφαρμόσουν καινοτόμες μεθοδολογίες αναφορικά με το συγκεκριμένο θεσμό και να καταλήξουν σε νέες πιο αποτελεσματικές μεθόδους μέσα από την πρακτική εμπειρία τους.
- **Ενοποιημένο σύστημα αυτόματης ενημέρωσης μεταξύ της εισαγγελίας, των δομών φιλοξενίας και των νοσοκομείων:** Σύμφωνα με το νόμο 4535/18 πρέπει να στηθεί το Μητρώο Υποψηφίων Ανάδοχων Γονέων. Το παρόν Μητρώο σε συνδυασμό με το Μητρώο Ανηλίκων που μένουν σε δομές και νοσοκομεία θα μπορούσε να αποτελέσει ένα σύστημα στο οποίο άμεσα θα μπορούσαν να εντοπίζονται τόσο η ζήτηση και η προσφορά και να επιτρέπονται άμεσα οι αναδοχές, ώστε τα παιδιά να μην μένουν στα νοσοκομεία ή στις δομές για πάρα πολύ καιρό. Αυτό θα μείωνε και το ρίσκο ιδρυματισμού των παιδιών.
- **Μείωση των χρονικών καθυστερήσεων στις διαδικασίες της υιοθεσίας και της ανάδοχης:** Η δημιουργία ενός περισσότερο ευέλικτου νομικού πλαισίου για την υιοθεσία και την αναδοχή, θα βοηθούσε τις δομές και τα νοσοκομεία να προωθήσουν τα παιδιά στο κατάλληλο οικογενειακό περιβάλλον, το οποίο προκύπτει ότι είναι το πλέον κατάλληλο περιβάλλον για την ανατροφή των παιδιών.
- **Δημιουργία περιφερειακών συμβουλίων για την υιοθεσία και την ανάδοχη:** Η κάθε περιφέρεια που είναι έτσι και αλλιώς αρμόδια για την κατάρτιση των μητρών ανηλίκων και των ανάδοχων γονέων, θα μπορούσε να καταρτίσει ένα συμβούλιο, το οποίο θα απαρτίζεται από τον εισαγγελέα ανηλίκων, από εκπροσώπους των δήμων και των ιδρυμάτων που θα χαράζει την πολιτική σε κάθε περιφέρεια. Συνεπώς, θα ήταν πιο εύκολο να συντονιστούν 13 περιφερειακά συμβούλια, πολύ εύκολο να δικτυωθούν και να δράσουν.
- **Συντομότερες διαδικασίες πιστοποιήσεις των υποψήφιων αναδόχων:** Η μείωση των χρόνων εκπαίδευσης και πιστοποίησης από τις περιφέρειες των αναδόχων θα μπορούσαν να μειώσουν το συνολικό χρόνο αναδοχής. Από τη στιγμή που θα καταρτιστεί μια λίστα πιστοποιημένων και εκπαιδευμένων αναδόχων, η διαδικασία αυτή θα μπορεί να γίνει πολύ σύντομη.
- **Θεσμοθέτηση, επίδοματος αναδοχής:** Αν και υπάρχει ένα επίδομα για τα παιδιά με αναπηρίες και βαριές ασθένειες, ένα επίδομα αναδοχής σε όλους τους ανάδοχους ενδεχομένως να ήταν ένα κίνητρο να αποφασίσουν την ανάδοχη περισσότερα άτομα. Αυτό θα διέυρνε την

προσφορά και θα μπορούσαν περισσότερα παιδιά να επωφεληθούν από το μέτρο της αναδοχής.

Το έργο χρηματοδοτήθηκε (ή χρηματοδοτήθηκε από το Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας (ΕΛΙΔΕΚ) με από τη Υπότροφιστική Έρευνας και Τεχνολογίας (ΥΠΕΤ), με τον Σχολιασμό Έρευνας (ΕΣΕ)

